

ONTWERP-BESLUIT**Afschrift**

Datum

29 november 2001

Nummer

AMU/

Onderwerp

Vergunning op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het windmolenpark Q7-WP

Ontwerp-Besluit Wbr E-Connection Project B.V.**OVERWEGINGEN****Aanleiding**

Bij brieven van 28 juni 2001, kenmerk P46\Wbr-Q7-WP-01.brk resp. P46\Wbr-Q7-WP-02.brk en P46\Wbr-Q7-WP-03.brk, vraagt E-Connection Project B.V. te Bunnik (hierna genoemd E-Connection) vergunning te verlenen voor de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het windmolenpark Q7-WP. Het betreft een hernieuwde aanvraag; de eerdere aanvraag voor het windmolenpark Q7-WP op grond van het Interimbesluit WIN/Wbr (Wet installaties Noordzee/Wet beheer rijkswaterstaatswerken) komt hiermee te vervallen.

Wettelijk kader

Op grond van het bepaalde in artikel 2, lid 1, onder a van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een bij het Rijk in beheer zijnde waterstaatswerk anders dan waartoe het is bestemd en daarin, daarop, daaronder of daarboven werken te maken of te behouden.

Ingevolge artikel 2, lid 2 van genoemde wet kunnen aan een vergunning voorschriften worden verbonden. De aan deze vergunning verbonden voorschriften dienen ter bescherming van de bij het Rijk in beheer zijnde waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik daarvan. Tevens kunnen deze voorschriften strekken tot bescherming van andere belangen, voor zover daarin niet is voorzien door andere wettelijke voorschriften.

Energiebeleid

De overheid streeft naar een besparing van 10 % op de inzet van fossiele energie in 2020 door de inzet van duurzame energie (Ministerie van Economische Zaken, 1996). Windenergie is een vorm van duurzame energie, waarvoor de doelstelling op zee is vastgesteld op 1500 MW in 2010, recentelijk in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening bijgesteld op 6000 MW (zonder streefdatum). Met het realiseren van de doelstelling voor windenergie kan Nederland een deel van haar verplichtingen op basis van het Kyoto verdrag nakomen.

Procedure

Ten tijde van de aanvang van de planvorming voor het oprichten van een aantal windmolenparken (Q4-WP, Q7-WP en P12-WP) is door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat aan E-Connection Project B.V. aangegeven dat een milieueffectrapportage (MER), dat wordt opgesteld volgens hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, een belangrijk hulpmiddel is bij de beoordeling van de milieueffecten. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het totstandkomen van de MER voor het windmolenpark Q7-WP. De locaties Q4-WP en P12-WP zijn in het MER als alternatieven voor Q7-WP beschreven. E-Connection heeft bij brief van 16 maart 2001, kenmerk P46/RWS-DNZ22.brk de aanvragen voor Q4-WP en P12-WP ingetrokken.

De vergunningaanvraag o.g.v. de Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor de aanleg, het instandhouden, onderhouden en verwijderen van offshore windpark Q7-WP en het daarop

betrekking hebbende Milieu-effectrapport (MER) zijn op 28 juni 2001 ontvangen en aanvaardbaar verklaard en doorlopen de procedure overeenkomstig de Wet milieubeheer en de Algemene wet bestuursrecht. Een aantal bij de aanvraag behorende documenten (brief P46\Wbr-Q7-WP-03.brk zijn door E-Connection ingediend met het verzoek deze als vertrouwelijk te behandelen in verband met commerciële waarde die deze documenten kunnen hebben voor derden. Het openbare deel van de aanvraag bevat voldoende informatie voor derden om de aanvraag goed te kunnen beoordelen.

De vergunningprocedure doorloopt de uitgebreide voorbereidingsprocedure zoals beschreven in afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht.

De vergunningaanvraag en het MER hebben van 3 september 2001 tot en met 1 oktober 2001 ter visie gelegen bij de bibliotheken van Rijkswaterstaat directie Noordzee, het Hoofdkantoor van de Waterstaat, het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en bij het provinciehuis van de provincie Noord-Holland. Een ieder is in de gelegenheid gesteld om gedurende deze periode zienswijzen zowel schriftelijk als mondeling bij het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat in te brengen.

Tevens is er een informatiebijeenkomst gehouden op 11 september 2001 en was er de mogelijkheid om mondelinge reacties in te brengen tijdens de hoorzitting op 25 september 2001.

Van de hoorzitting is een verslag gemaakt.

De commissie voor de MER heeft n.a.v. het ingediende MER een toetsingsadvies uitgebracht richting bevoegd gezag.

Bij het opstellen van de ontwerpbeschikking is rekening gehouden met het toetsingsadvies en de ingediende inspraakreacties. De ontwerpbeschikking zal ter visie worden gelegd met de mogelijkheid om conform de Algemene Wet Bestuursrecht hiertegen bedenkingen in te dienen.

E-Connection Project B.V. heeft tevens een aanvraag ingediend voor het leggen en behouden van twee elektriciteitskabels van en naar het windmolenpark Q7-WP en de aanlanding bij Velsen-Noord (gemeente Velsen) en Wijk aan Zee (gemeente Beverwijk). Deze aanvraag doorloopt een aparte procedure o.g.v. afdeling 3.4 van de Algemene Wet bestuursrecht en vormt als zodanig geen onderdeel van deze vergunningprocedure. Deze Wbr vergunning wordt ook door de directie Noordzee, namens de minister van Verkeer en Waterstaat afgegeven.

De kabels op het land maken ook geen onderdeel uit van geen van beide bovengenoemde vergunningprocedures. De benodigde vergunningen voor de kabels op het land worden afgegeven door het Waterschap Uitwaterende Sluizen en de gemeenten Velsen en Beverwijk.

De kabels die de windmolens en hoogspanningsstation onderling verbinden maken wel onderdeel uit van deze vergunningprocedure.

Inspraakreacties MER en aanvraag.

Inzake de MER en de aanvraag voor het windpark Q7-WP zijn een aantal zienswijzen naar voren gebracht.

In eerste instantie volgt een opsomming van degenen die zienswijzen hebben ingebracht en wordt aangegeven welke zienswijzen zij in hebben gebracht. Een aantal zienswijzen (nr. 3 en 4) zijn gerubriceerd omdat zij grotendeels een gelijke strekking hebben. Daarna worden de verschillende zienswijzen behandeld c.q. beantwoord, waarbij per zienswijze wordt aangegeven, of, en zo ja hoe er in het kader van het opstellen van de ontwerp-beschikking mee is omgegaan.

- 1) De heer J. Haije te Diemen is van mening dat het ingegraven zijn van een funderingsbuis tot een diepte van 28 meter onder zeebodem weinig is en stelt een alternatieve opstelling voor de windmolens waardoor de electriciteitsopbrengst zal toenemen.

- 2) De heer J. Groeneveld (e-mail) is van mening dat de windmolens ergens anders in Nederland geplaatst zouden moeten worden (op de afsluitdijk en op de Markerwaarddijk).
- 3) De heer M. Lucker te Wageningen, de heer J. Lucker te Wageningen, mevrouw A.M. Wijbrands (e-mail), de heer M. V.d. Brugh te Amsterdam, de heer W.E. Onderwater te Katwijk, de heer M. Visser te Haarlem, de heer N. Beuker te Bergen (N-H), de heer E.D. Visser te Wijk aan Zee, de heer P.K. Florie te Zeist, de heer F. Reef te Den Haag, de heer A. Van Woensel te Amsterdam, de heer B.P. van den Born te Wijk aan Zee, de heer M.A. de Vos te Haarlem, de heer P. Schilt te Utrecht, de heer R. Jaspers te Utrecht, de heer S. Kramer te Utrecht en de heer A. Jaspers te Amsterdam: Alle ingediende zienswijzen hebben betrekking op het gebied als surfplaats en recreatie. Een enkeling heeft hierop een aanvullende zienswijze gegeven omtrent de verwachte vogelsterfte, de kleur van de molens en verwachte derving van inkomens.
- 4) Profin Sustainable Energy Solutions B.V. te Amersfoort, Rabobank Nederland te Utrecht, Siemens Nederland N.V. te Den Haag, Essent Energie te Zwolle en Heijmans Industrie Services te Hoogvliet: Deze organisaties hebben vrijwel identieke zienswijzen ingediend. Alleen onderstaande zienswijze a) is niet door Profin Sustainable Energy Solutions B.V. ingediend:
 - a) Twijfels worden geplaatst bij de onafhankelijkheid van E-Connection Project B.V.;
 - b) Kan het MER dienen voor een ander besluit dan waar het voor is vastgesteld ?;
 - c) Geldt hier niet de nieuwe MER-beoordelingsplicht ? Derden hadden in de gelegenheid gesteld moeten worden om extra zienswijzen in te brengen, dat had eventueel tot aanpassing van de richtlijnen geleid;
 - d) Is de Staatssecretaris bevoegd om deze vergunningaanvraag af te doen ?;
 - e) De nut- en noodzaakanalyse (NNA) ontbreekt;
 - f) E-Connection stelt ten onrechte in het MER dat betreffende gebied voor het windpark niet valt onder de Ecologische Hoofd Structuur (EHS);
 - g) Er is twijfel over de kosten en rentabiliteit bij de wijze van onderhoud van het project;
 - h) Partijen zijn van mening dat eerst de gegevens omtrent vogelsterfte van het demonstratieproject Near Shore Windpark (NSW) afgewacht zouden moeten worden, voordat vergunning worden verleend voor andere windparken;
 - i) Partijen vragen zich af waarom E-Connection erosiebescherming wil aanbrengen terwijl er bij NSW van wordt uitgegaan dat dit niet nodig is;
 - j) Is er overleg geweest met de kustwacht omtrent veiligheidsrisico's en aanvullende maatregelen m.b.t. scheepvaart ?;
 - k) De risico's van aanvaringen/aandrijvingen en de optredende milieu-effecten zijn vele malen groter dan bij NSW;
 - l) P12-WP is het meest milieuvriendelijke alternatief. Er is alleen om economische redenen voor Q7-WP gekozen;
 - m) Is er contractueel iets vastgelegd waardoor andere partijen dan E-Connection ook profiteren van de leereffecten van Q7-WP ?;
 - n) Door de aansluiting van de Q7-WP kabel op het station bij CORUS wordt de capaciteit voor NSW kritiek. Als de kabel voor NSW zou moeten uitwijken, brengt dit extra kosten met zich mee. Welke partij is verantwoordelijk voor die kosten ?;
 - o) Partijen zijn van mening dat er géén beschrijving van cumulatieve effecten in het MER is opgenomen (zo is er bijvoorbeeld geen relatie gelegd met NSW);

AMU/

- p) De randvoorwaarden van het zoekgebied zijn niet uitgebreid genoeg beschreven;
 - q) De zichtbaarheid van het windmolenpark wordt niet op basis van een concrete rekenmethodiek behandeld;
 - r) De rapporten van Marin en Waardenburg ontbreken en kunnen dus niet beoordeeld worden.
- 5) TOF, de heer J. Van der Veen te Delft is van mening dat gezien de te verwachten vogelsterfte het windmolenpark minimaal 30 mijl uit de kust zou moeten worden gebouwd. Ook vraagt hij zich af hoe de Vogel- en Habitat richtlijn is toegepast. Ook zou een windmolenpark in de Noordzee economisch onhaalbaar zijn.
- 6) De heer M. Buwalda te Wijk aan zee: Vanwege horizonvervuiling zou het windmolenpark op circa 20 zeemijlen uit de kust moeten liggen. Aanbevolen wordt om contact op te nemen met betrokken instanties over verkeersveiligheid. De kleur van windmolens zou marinegrijs moeten zijn.
- 7) KPN Telecom B.V. en KPN Qwest N.V.: Q7-WP bevindt zich op een afstand van ca 1000 meter van een kabel (TAT-14) van partijen. Partijen wensen om voorafgaand aan de aanleg van Q7-WP inzage te krijgen en nader inspraak te hebben in de wijze van aanleg. Ook willen partijen gedurende de aanleg op de hoogte gesteld worden van de vorderingen. In de vergunning zou derhalve een meldingsplicht moeten worden opgenomen, voordat binnen een afstand van 2000 meter van leidingen c.q kabels met werkzaamheden wordt aangevangen. M.b.t. de alternatieve locaties Q4 en P12 worden een aantal opmerkingen gemaakt op het gebied van een aantal kabelkruisingen die hier op zullen treden.
- 8) De heer J.B. Sintenie te Leiden heeft de volgende bezwaren tegen de aanvraag / MER:
- a) Q7-WP is niet de meest geschikte lokatie, want P12-WP is het meest milieuvriendelijke alternatief;
 - b) Q7-WP geeft een forse horizonvervuiling en zou derhalve verder uit de kust gebouwd moeten worden, met toepassing van lagere windmolens;
 - c) Er kleven grote nadelen aan de aanvraag voor de vogels;
 - d) Waarschijnlijk heeft het windmolenpark een ongunstig effect op de zeehondenpopulatie voor de kust van Egmond-Binnen;
 - e) Het door E-Connection gehanteerde argument van de positieve milieu-invloed is onheus.
- 9) Produktschap Vis te Rijswijk:
- a) De (cumulatieve) effecten en gevolgen voor ecologie, economie, scheepvaart en visserij zijn in het MER onvoldoende onderzocht;
 - b) Het zwaarwegend maatschappelijk belang wordt in het MER onvoldoende aangegeven;
 - c) Er zijn geen onderzoeksdoelstellingen opgenomen. Er moet onderzoek komen naar cumulatieve gevolgen en consequenties voor de visserij en visbestanden;
 - d) Q7-WP ondermijnt het NSW. NSW zal met de nodige zorgvuldigheid tot stand komen en de bedoeling is om kennis te vergaren. Produktschap Vis wil eerst de onderzoeksresultaten van NSW afwachten alvorens andere offshore windparken toe te staan;
 - e) De vrees bestaat dat er nog meer offshore windparken zullen komen wat leidt tot een vermindering van beschikbaar bevisbaar gebied. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor nadelige gevolgen voor de visserijsector en moet onderzoek verrichten naar de cumulatieve gevolgen en consequenties van offshore activiteiten voor de visserij en visbestanden;

AMU/

- f) Vraagtekens worden gezet bij de beschrijving in het MER dat Q7-WP een besparing van 60.000 ton olie per jaar oplevert, waardoor de kans op een olieverontreiniging op zee afneemt;
- g) Er is twijfel of hard substraat nieuwe levensvormen ontwikkelt, leidt tot een toename van biodiversiteit en biomassa. Zonder onderzoek is het niet mogelijk om na te gaan of er positieve milieueffecten zijn. De effecten op het onderwaterleven en de visserij worden in het MER onvolledig en onvoldoende beschreven. Ook worden vraagtekens gezet bij de beschreven positieve milieu-effecten in het MER. Hier moet eerst onderzoek naar verricht worden;
- h) Voor het vergroten van de veiligheid pleit het Produktschap ervoor om de buitenste windmolens te voorzien van een absorberende bumperconstructie;
- i) In het MER ontbreekt een beschrijving van de effecten van een mogelijke aanvaring met het hoogspanningsstation. Er worden geen alternatieven voor het plaatsen van het hoogspanningsstation gegeven;
- j) de verstoring van het bodemleven krijgt onvoldoende aandacht.

10) Stichting Duinbehoud te Leiden:

- a) Op basis van effecten op natuur en landschap is de locatie P12-WP te verkiezen boven de andere alternatieven. Op basis van kosten wordt toch gekozen voor het voorkeursalternatief Q7-WP. Deze keuze is moeilijk te beoordelen omdat een inzichtelijk kostenplaatje van de verschillende alternatieven in het MER ontbreekt;
- b) De natuurschade door het aanleggen van kabels op het land is onvolledig of in ieder geval onduidelijk in het MER beschreven. Het is niet duidelijk hoe de kabels precies lopen en wat de effecten zijn op het natuurgebied. Er worden geen alternatieve kabeltracés in het MER vergeleken;
- c) Gezien de grote hoeveelheid leemten in kennis wordt gepleit voor een uitgebreid monitoring- en evaluatieprogramma;
- d) Stichting Duinbehoud geeft nadrukkelijk de voorkeur voor P12-WP met kabelaansluiting op de boulevard van Noordwijk.

11) ANWB te Den Haag:

- a) Voorgesteld wordt om een onderzoek naar zichtbaarheidsbeleving in de praktijk, op te nemen als voorschrift in de vergunning;
- b) Q7-WP kan storing op de radar (spookradarbeelden) veroorzaken. Hier moet in de vergunning rekening gehouden worden ;
- c) Verzocht wordt om in de vergunning of anderszins passende maatregelen te nemen om een veilige doorvaart voor de pleziervaart te garanderen;
- d) Er is in het MER geen rekening gehouden met de aanvarings- en aandrijvingsrisico's m.b.t. de pleziervaart. In de vergunning moet hier wel rekening mee gehouden worden.

12) Stichting De Noordzee te Utrecht:

- a) Het natuur- en milieu-onderdeel van het Monitorings- en Evaluatieprogramma van NSW moet ook bij Q7-WP worden uitgevoerd;
- b) In het MER wordt gesteld dat de windturbines tijdelijk stilgezet kunnen worden in extreme situaties. Stichting de Noordzee acht het van groot belang dat de daarbij behorende procedure concreet wordt gemaakt en zwart op wit komt te staan;

AMU/

- c) Een aantal specifieke inhoudelijke vragen c.q. opmerkingen over teksten in het MER
- 13) de heer M. Rooseboom te Den Haag: De arbeidsveiligheid is in het MER onvoldoende aan de orde gesteld, waarbij de betrokkenheid van de minister van SZW wordt gemist.
- 14) Watersportberaad te Bunnik:
 - a) Er moet een maximum toelaatbare belasting van de ruimte van de Noordzee worden vastgesteld;
 - b) De (beleving van de) zichtbaarheid moet worden onderzocht ;
 - c) De effecten op de veiligheid van benedenstrooms passerende scheepvaart is in het MER onvoldoende onderzocht;
 - d) De effecten op de bodem van de zee is in het MER onvoldoende onderzocht;
 - e) De aanvarings- en aandrijvingrisico van de recreatievaart is in het MER niet onderzocht. Ook bestaat het gevaar dat de draaiende rotorbladen de mast van pleziervaartuigen kunnen raken;
 - f) Het windmolenpark Q7-WP moet na buitengebruik stelling opgeruimd worden. Hier moet ook een financiële zekerheidstelling voor komen.
- 15) Gewest IJmond te Beverwijk:
 - a) Het Gewest vraagt zich af of Q7-WP de rol van NSW overneemt als proeflocatie en of het NSW project nu ook verder uit de kust gepland zal worden;
 - b) Gevraagd wordt een onderbouwing te geven van de voorgestelde kabeltracé's op land.

Met betrekking tot de ingebrachte zienswijzen wordt het volgende opgemerkt.

- Ad 1) Er is door de Bouwdienst van Rijkswaterstaat een integriteitstoets op het constructief ontwerp uitgevoerd. Conclusie hiervan is dat er geen redenen zijn om het constructief ontwerp af te keuren. (zie overwegingen m.b.t. Integriteitstoets). Daarnaast zal in de vergunning worden voorgeschreven dat de windmolens, inclusief turbine, mastconstructie en fundering, gecertificeerd moeten zijn door Germanischer Lloyd of een daaraan gelijkwaardig certyficeringsbureau. Een alternatieve opstelling voor de windmolens, waardoor de electriciteitsopbrengst zal toenemen, doet in het kader van deze vergunningprocedure alleen ter zake indien dit ook tot efficiënter ruimtegebruik leidt. De economische haalbaarheid is een zaak voor de initiatiefnemer.
- Ad 2) Het initiatief betreft de ontwikkeling van een windmolenpark op zee. In het MER zijn verschillende alternatieve lokaties op zee vergeleken. Een alternatieve lokatie op land hoefde derhalve in het MER niet onderzocht te worden.
- Ad 3) Q7-WP bevindt zich op een afstand van meer dan 20 kilometer uit de kust. Hier zullen normaal gesproken geen surfers aanwezig zijn. Het windmolenpark heeft aan de kust geen invloed op de golfslag, het golfveld is 8 meter voorbij het park hersteld. Q7-WP heeft dus geen gevolgen voor surfers. Voor wat betreft de te verwachten vogelsterfte wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijzen 5 en 8.c. Voor wat betreft kleurstelling van de molens wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 6. Gederfde inkomens van horeca-aangelegenheden doet in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake.

- Ad 4)
- a) De MER wordt beoordeeld op kwaliteit van de inhoud door het bevoegd gezag en de commissie MER. De initiatiefnemer dient zich hiervoor te houden aan de opgestelde richtlijnen voor het MER. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake.
 - b) Ja, inhoudelijk hebben de Interimwet WIN/Wbr en de nieuwe Wbr de zelfde strekking. In overleg met bevoegd gezag heeft de initiatiefnemer de aanvraag omgezet naar een aanvraag voor een Wbr vergunning. Het MER kan dus dienen voor een ander besluit (Wbr) dan waar voor het is opgesteld (WIN/Wbr).
 - c) Inhoudelijk hebben de Interimwet WIN/Wbr en de nieuwe Wbr de zelfde strekking. Ook heeft de omzetting van WIN/Wbr naar Wbr geen inhoudelijke gevolgen voor het MER en dus ook niet voor de richtlijnen.
 - d) De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat is het verantwoordelijke bestuursorgaan voor het besluit. De Hoofdingenieur-directeur van Directie Noordzee is gemandateerd door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat om, namens deze, besluiten te nemen.
 - e) In paragraaf 2.3 van het MER wordt de nut en noodzaak van het Windmolenpark Q7-WP behandeld.
 - f) De Structuurschema Groene Ruimte is gebaseerd op de Wet Ruimtelijke Ordening die geen werking heeft buiten de territoriale wateren. De Noordzee is in het natuurbeleid aangewezen als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur, zoals die beschreven is in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Dat betekent dat een activiteit in de Noordzee getoetst moet worden aan de beschermingsformules van het SGR. Naast de SGR zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (beide richtlijnen van de EU) van belang. De activiteit is weliswaar niet gepland in een van de daarin beschreven 'Special protected areas' of 'Gebieden van communautair' belang, maar beide richtlijnen kennen een zogenaamde externe werking. Deze externe werking gaat ervan uit dat activiteiten in de nabijheid van de beschermingszones ook significante gevolgen kunnen hebben voor de natuurlijk kenmerken van de beschermingszone en dus ook aan de richtlijnen moeten worden getoetst. Hoewel de bestaande richtlijnen niet eenduidig tot de conclusies leiden dat Q7-WP ook getoetst dient te worden aan de richtlijnen, is wel aandacht geschonken aan de vragen die de Habitat- en Vogelrichtlijn in dit verband stellen. (zie overwegingen m.b.t. toetsing natuurbelang).
 - g) De kosten en rentabiliteit van onderhoud is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake.
 - h) Het project van het Near Shore Windpark zal indien het gerealiseerd gaat worden zeker waardevolle informatie opleveren omtrent de effecten op vogels. Dit is geen reden om een goed onderbouwde vergunningsaanvraag op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken te weigeren;
 - i) De erosiebescherming wordt aangebracht teneinde uitspoeling te voorkomen. Wanneer uitspoeling plaats zou vinden dan zou er een zwaardere fundering noodzakelijk zijn, hetgeen extra kosten met zich mee zou brengen. Een en ander is beschreven in paragraaf 4.5 van het MER.

- j) De initiatiefnemer heeft bij het opstellen van het MER en de vergunningaanvraag overleg gevoerd over scheepvaartveiligheid met Directoraat Generaal Goederenvervoer (DGG) en de Kustwacht. Daarnaast zullen in de vergunning een aantal voorschriften worden opgenomen, waarin de initiatiefnemer verplicht wordt in contact te treden met de Kustwacht over de te nemen veiligheidsmaatregelen maatregelen voor de scheepvaart, tijdens de aanleg, groot onderhoud, bij calamiteiten en verwijdering van Q7-WP.
- k) De risico's van aanvaringen/aandrijvingen en de optredende milieu-effecten van NSW en Q7-WP verschillen. Voor wat betreft het totaal aantal aanvaringen/aandrijvingen en de gemiddelde olieuitstroom tengevolge van een aandrijving "scoort" NSW beter dan Q7-WP. Voor wat betreft de gemiddelde chemicaliënuistroom tengevolge van een aandrijving "scoort" Q7-WP beter dan NSW. De in het MER van Q7-WP beschreven risico's voor de scheepvaart en de verwachte eventuele milieu-effecten worden door het bevoegd gezag als acceptabel beschouwd. Daarnaast zal in het kader van het Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven dat de bovengenoemde risico's en de eventuele milieuschade tengevolge van aanvaringen en aandrijvingen onderzocht moeten worden.
- l) Een initiatief moet wel economisch haalbaar zijn; het is dan ook best mogelijk dat de keuze voor Q7-WP, in plaats van P12-WP, op economische gronden gemaakt is. Het moet wel zo zijn dat Q7-WP aan alle door het bevoegd gezag opgelegde vereisten voldoet, wil dit initiatief doorgang vinden.
- m) Uiteraard levert Q7-WP waardevolle informatie op over de effecten van een windmolenpark op zee. Het bevoegd gezag zal deze informatie ook zeker gebruiken bij de besluitvorming voor toekomstige windmolenparken. Er is echter niets contractueel vastgelegd, waardoor andere partijen dan de E-Connection kunnen profiteren van de leereffecten van Q7-WP.
- n) De twee elektriciteitskabels van en naar het windmolenpark Q7-WP en de aanlanding bij Velsen-Noord (gemeente Velsen) en Wijk aan Zee (gemeente Beverwijk) maken geen onderdeel uit van deze vergunningprocedure en worden geregeld middels een aparte Wbr-vergunning voor het aanleggen en behouden van de kabels. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure dan ook niet ter zake. Opgemerkt wordt dat in de Wbr vergunning voor de twee kabels de capaciteit op het terrein van Corus ook niet aan de orde zal komen, aangezien de benodigde vergunningen voor de kabels op het land worden afgegeven door het Waterschap Uitwaterende Sluizen en de gemeenten Velsen en Beverwijk.
- o) In paragraaf 14.15 van het MER is ruim ingegaan op de relevante cumulatieve effecten.
- p) In paragraaf 4.2 en 4.3 van het MER is uitgebreid ingegaan op de uitgangspunten en voorwaarden die aan de locatiekeuze van het windmolenpark gesteld worden.
- q) In de hoofdstukken 5 en 9 van het MER de zichtbaarheid van Q7-WP beschreven. De beschreven zichtbaarheid van Q7-WP is gebaseerd op een, in opdracht van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, in 1998 door Meteo Consult uitgevoerde studie naar de zichtbaarheid bij landaanwinning. Daarnaast zal in het kader van het Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven dat de zichtbaarheid van Q7-WP in de praktijk moet worden onderzocht.

- r) Genoemde rapporten zijn door de initiatiefnemer als vertrouwelijk ingediend en dus niet beschikbaar voor anderen dan het bevoegd gezag. De resultaten van de rapporten zijn wel opgenomen in het MER en de vergunningaanvraag. Zowel het MER als de aanvraag kunnen hierdoor zelfstandig beoordeeld worden.

- Ad 5) De locatie keuze is afhankelijk van een aantal voorwaarden: diepte, scheepvaartroutes, etc. Maar ook de mogelijke vogelsterfte is een aspect dat van invloed is op het wel of niet accepteren van een lokatie door het bevoegd gezag. De Vogel- en Habitatrichtlijn spelen hierbij ook een rol. Voor wat betreft de toepassing hiervan wordt verwezen naar de overwegingen m.b.t. de toetsing van het natuurbelang.
De economische haalbaarheid van het project is een zaak voor de initiatiefnemer en doet in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake.
- Ad 6) Horizonvervuiling of zichtbaarheid is één van de aspecten die in het MER is uitgewerkt (zie ook zienswijze 4q). Q7-WP zal vanaf de kust beperkt zichtbaar zijn. Het bevoegd gezag acht deze zichtbaarheid acceptabel.
Conform de internationale IALA richtlijn zal de fundatiepaal en de mast van de windturbine tussen het HAT-zeeniveau (High Astronomical Tide) en het werkbordes in een gele kleur uitgevoerd worden. Voor de rest van de windmolen kan gekozen worden voor een camouflagekleur als grijs en blauw. Ter vergroting van de zichtbaarheid voor scheepvaart is echter gekozen voor een heldere witte kleur.
Voor wat betreft de opmerking over verkeersveiligheid zie de beantwoording van zienswijze 4.j.
- Ad 7) In Wbr vergunningen worden geen voorschriften opgenomen ten aanzien van het maken van afspraken met andere marktpartijen tijdens aanleg van installaties in de zee en op de zeebodem. In de onderhavige vergunning wordt een dergelijke verplichting dus ook niet opgenomen. Het staat partijen echter vrij om bilateraal afspraken te maken. Na het onherroepelijk worden van dit besluit kan er door belanghebbenden niet meer ingesproken worden op de door de initiatiefnemer gekozen aanlegmethodieken. Hierin voorziet het onderhavige besluit. Middels het opstellen van werkplannen laat de initiatiefnemer het bevoegd gezag en de Kustwacht weten hoe het werk vordert. In de vergunning zal een voorschrift worden opgenomen waardoor belanghebbenden ter plaatse hiervan ook op de hoogte worden gebracht.
De vergunning heeft betrekking op de voorkeurslocatie Q7-WP. De locaties Q4-WP en P12-WP zijn als alternatieven in het MER opgenomen. Eventuele kabelkruisingen tengevolge van de aanleg van de windmolenparken Q4-WP en P12-WP doen in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake.
- Ad 8) a) zie antwoord op zienswijze 4.i;
b) zie antwoord op zienswijzen 4.q en 6;
c) Voor wat betreft de effecten op vogels wordt verwezen naar de overwegingen m.b.t. de toetsing van het natuurbelang;
d) In paragraaf 11.3.5 van het MER wordt ingegaan op de effecten van de windmolens op zeehonden. In het MER staat beschreven dat, naar verwachting, de effecten beperkt zijn. In de vergunning zal een Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven, waarin de effecten op vissen en zeezoogdieren (o.a. tengevolge van onderwatergeluid en trillingen) moet worden onderzocht;

- e) In Hoofdstuk 17 van het MER worden de gevolgen van het sluiten van het windmolenpark voor andere activiteiten (refugium-functie) en het toevoegen van hard substraat (waar onderwaterorganismen zich op kunnen hechten) als positief ingeschat. In de vergunning zal een Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven, waarin deze effecten in de praktijk moeten worden onderzocht.

Ad 9)

- a) Zie antwoord op zienswijze 4.o;
- b) Zie antwoord op zienswijze 4.e;
- c) Het MER beschrijft de effecten van Q7-WP op de visstand en beschrijft de beperking van bevisbaar gebied. De effecten worden door het bevoegd gezag als beperkt en acceptabel beschouwd. Een wettelijke financiële compensatieregeling is niet via een Wbr vergunning te realiseren. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure dan ook niet ter zake;
- d) Het toekomstige NSW project staat los van deze vergunningsaanvraag. Op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatwerken kan de aanvraag van E-Connection voor Q7-WP niet worden afgewezen in verband met het NSW project;
- e) Mogelijk zullen er in de toekomst meer windmolenparken op zee komen. In de daarvoor op te stellen milieu-effectrapportages zullen de cumulatieve effecten beschreven moeten worden. In het kader van de onderhavige vergunningprocedure doet deze zienswijze niet ter zake;
- f) Het bevoegd gezag heeft geen aanleiding om de door E-Connection gehanteerde redenering en toegepaste rekenmodellen ter discussie te stellen;
- g) Zie antwoord op zienswijze 8.e;
- h) In paragraaf 12.3.1.1 van het MER staat beschreven dat bewust niet gekozen is voor een bumperconstructie vanwege hogere kosten (aanschaf en onderhoud), extra golfbelasting op de windmolens als gevolg van de grotere diameter op de waterlijn en het risico van het openrijten van de scheepsrump bij aanvaringen of aandrijvingen.
- i) In de tot de aanvraag behorende Veiligheidsstudie van MARIN zijn de risico's van aanvaringen van het hoogspanningstation beschreven. De resultaten van deze Vertrouwelijk studie zijn opgenomen in Hoofdstuk 12 van het MER. Alternatieve locaties voor het hoogspanningstation zijn in het MER niet beschreven. E-Connection heeft op economische gronden (besparing kosten voor de kabels) gekozen om het hoogspanningstation middenin het windmolenpark te plaatsen. Aangezien het hoogspanningstation één van de meest kwetsbare onderdelen van het windmolenpark is (zonder hoogspanningstation geen afvoer van elektriciteit), acht het bevoegd gezag deze keuze acceptabel.
- j) De effecten op bodemleven worden beschreven in Hoofdstuk 11 van het MER en als beperkt ingeschat. In de vergunning zal een Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven, waarin de effecten op bodemleven moet worden onderzocht.

AMU/

- Ad 10)
- a) Zie antwoord op zienswijzen 4.l, 5 en 8.a;
 - b) De 2 elektriciteitskabels van en naar het windmolenpark Q7-WP en de aanlanding bij Velsen-Noord (gemeente Velsen) en Wijk aan Zee (gemeente Beverwijk) maken geen onderdeel uit van deze vergunningprocedure. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure dan ook niet ter zake. De bevoegde gezagen voor de aanleg van de kabel op het land zijn het Waterschap Uitwaterende Sluizen en voornoemde gemeenten;
 - c) In de voorschriften wordt een Monitorings- en evaluatie en Evaluatie programma opgenomen;
 - d) Voor wat betreft de locatiekeuze zie antwoord onder a. Voor wat betreft de kabelaansluiting zie antwoord onder b;
- Ad 11)
- a) Zie antwoord op zienswijzen 4.q, 6 en 8.b;
 - b) In de vergunning zal een Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven, waarin de zichtbaarheid van Q7-WP in de praktijk moeten worden onderzocht.
 - c) Het windmolenpark, inclusief een 500 meter veiligheidszone daaromheen zal tot gesloten gebied verklaard worden voor alle scheepvaart, met uitzondering van onderhoudsschepen van E-Connection en schepen van de overheid.
 - d) In Hoofdstuk 12 van het MER is beschreven dat de risico's op ernstige ongevallen met pleziervaart verwaarloosbaar zijn. Daarnaast zal het voor pleziervaartuigen verboden zijn om het windmolenpark te betreden (zie antwoord op c.).
- Ad 12)
- a) In de onderhavige vergunning zal een Monitorings- en evaluatie programma worden voorgeschreven. Voor wat betreft de onderwerpen natuur en milieu zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij het Monitorings- en Evaluatie programma van het NSW project;
 - b) In de vergunning wordt een voorschrift opgenomen, waarbij de initiatiefnemer een schriftelijke procedure moet indienen, waarin de situaties beschreven staan waarbij de windmolens (tijdelijk) stilgezet zullen worden;
 - c) De gemaakte specifieke opmerkingen hebben betrekking op het MER en hebben geen gevolgen voor de onderhavige vergunning. Deze opmerkingen doen in het kader van deze vergunningprocedure dan ook niet ter zake.
- Ad 13)
- Het bij de aanvraag behorende Veiligheids- en Calamiteitenplan (inclusief bijlage E) is door de Arbeidsinspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid getoetst aan het in Nederland geldende beleid en de Arbeidsomstandighedenwet 1998. De Arbeidsinspectie concludeerde dat het Veiligheids- en Calamiteitenplan voor een groot deel voldoet aan de Arbeidsomstandighedenwet. Een aantal bijlagen en procedurebeschrijvingen ontbreken echter, waardoor niet gesteld kan worden dat volledig voldaan wordt aan de Arbeidsomstandighedenwet. Derhalve zal in de vergunning worden voorgeschreven dat de initiatiefnemer een Veiligheids- en Gezondheidsplan conform het Arbo-besluit moet indienen bij het bevoegd gezag. De Arbeidsinspectie zal het bevoegd gezag ondersteunen bij het beoordelen van dit Veiligheids- en Gezondheidsplan.

- Ad 14) a) In het kader van de Vijfde nota ruimtelijke ordening zullen voorkeursgebieden wind worden aangewezen. In het kader van deze vergunningprocedure doet deze zienswijze echter niet ter zake;
- b) Zie antwoord op zienswijzen 4.q, 6, 8.b en 11.a;
- c) Zie antwoord op zienswijzen 4.j, 6, 9.i, 9.j, 11.b, 11.c, 11.d;
- d) Zie antwoord op zienswijze 9. j;
- e) Zie antwoord op zienswijze 11.d;
- f) De initiatiefnemer heeft bij de aanvraag een Ontmantelingsplan ingediend waarin de wijze van verwijdering van het windmolenpark beschreven staat. In de vergunning zal worden voorgeschreven dat na beëindiging van gebruik het windmolenpark verwijderd moet worden, conform het ontmantelingsplan (of een nader uitwerking daarvan). Middels een privaatrechtelijke overeenkomst met de Staat zal E-Connection zich garant moeten stellen voor voldoende middelen, gedurende de periode waarin het werk wordt gehouden, om het werk te kunnen verwijderen.
- Ad 15) a) De Tweede kamer heeft zich recent uitgesproken voor doorgang van het NSW project op de voorgenomen locatie. Vooralsnog zal Q7-WP niet de rol van NSW overnemen als proeflocatie;
- b) De kabeltraces op land maken geen onderdeel uit van de onderhavige vergunningprocedure. Deze zienswijze doet in het kader van deze vergunningprocedure niet ter zake. De bevoegde gezagen voor de aanleg van de kabel op het land zijn het Waterschap Uitwaterende Sluizen en de gemeenten Velsen en Beverwijk.

ADVIES COMMISSIE MER

Inleiding

Bij brief van 31 augustus 2001 heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat (Rijkswaterstaat, directie Noordzee) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. De Commissie heeft in het advies niet naar deze reacties verwezen omdat zij geen nieuwe punten bevatten die het MER zou moeten behandelen en die nog geen onderdeel zijn van het advies van de Commissie.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet milieubeheer toetst de Commissie:

1. aan de richtlijnen van het MER , 8 augustus 2000;
2. op eventuele onjuistheden ;
3. aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER .

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het

milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over de vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

OORDEEL OVER HET MER

Algemeen

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is.

Het MER geeft een goede beschrijving van de voorgenenen activiteit, van de alternatieven en van de effecten daarvan op het milieu. De zogenoemde zeefanalyse, waarmee de zoeklocaties zijn ingeperkt, is goed navolgbaar uitgevoerd. Ook de milieugevolgen zijn, hoewel voor een deel kwalitatief, voldoende beschreven. Er is daardoor goede en bruikbare informatie beschikbaar gekomen om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming.

De Commissie heeft een belangrijke tekortkoming in het MEResignaleerd over de opstelling van de molens in relatie tot efficiënt ruimtegebruik en optimale energieopbrengst. Zij heeft overwogen of die tekortkoming essentieel is voor het besluit en daarom zou moeten leiden tot een aanvulling op het MER. Zij is tot de conclusie gekomen dat dat niet het geval is. Hieronder wordt dat kort toegelicht.

De opstelling van de molens in het windpark

Vanwege de huidige functiebestemmingen op de Noordzee en de technische beperkingen voor windparken op zee, is het aantal beschikbare locaties voor het windpark van E-connection gering. Daarom is een optimalisatie voor de aspecten ruimtegebruik, energieopbrengst, vogels, landschap en veiligheid van belang. De Commissie meent dat een opstelling die uitgaat van de dichtste bolstapeling een goed uitgangspunt zou kunnen zijn voor deze optimalisatie. Deze variant heeft een geringer ruimtebeslag, en daardoor minder nadelige gevolgen voor landschap en veiligheid. Deze variant is ook voor vogels mogelijk minder nadelig maar vanwege leemten in kennis is daarover thans geen zekerheid te geven. De dichtste bolstapeling is bovendien kostenbesparend omdat minder kabellengte nodig is.

Uitgaande van een dergelijke optimalisatie kan ook een variant worden ontwikkeld met hetzelfde ruimtebeslag als in het MER, maar ca. 10% meer molens. Dat levert een hogere energieopbrengst op en dus een navenant grotere reductie van CO₂-emissies, bij ongeveer gelijkblijvende kosten. De gevolgen voor vogels, landschap en veiligheid zullen bij gelijkblijvend ruimtegebruik verwaarloosbaar verschillen met de alternatieven in het MER.

OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

De Commissie geeft adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen. Bijzondere aandacht besteedt de Commissie aan het evaluatieprogramma, vanwege de bestaande leemten in kennis en omdat van dit project veel geleerd kan worden voor toekomstige projecten.

Evaluatieprogramma

De Commissie constateert dat een aanzet voor een evaluatieprogramma in het MER aanwezig is. Uitwerking dient nog plaats te vinden. De aanzet gaat niet in op de cumulatie van milieugevolgen. Hierbij kan worden gedacht aan de invloed van grote parken op ontwijkgedrag van vogels of zeezoogdieren. Bij een solitair park, en vooral een klein park, is het wellicht geen probleem voor vogels

en zeezoogdieren om van hun route af te wijken. Bij een groot park of meerdere parken dicht bij elkaar kan een effectieve barrière opgeworpen worden, of kunnen vogels "blindelings" oversteken. Het effect van meerdere parken in elkaars nabijheid zou een positief effect kunnen hebben op bodemfauna en bodemvis. Daarentegen kan de totale verstoring in een kustgebied door bezoekende schepen en helikopters er ook toe leiden dat een grens overschreden wordt die vogels doet besluiten uit het gebied te verdwijnen. Het verdient daarom aanbeveling het evaluatieonderzoek te koppelen aan het ecologisch onderzoek dat voor het Near Shore Windpark wordt uitgevoerd, aangezien dit park in de nabijheid van het onderhavige initiatief is gelegen. Een optimale leersituatie voor toekomstige offshore projecten zou ontstaan indien de evaluatieprogramma's voor beide initiatieven zodanig zijn afgestemd dat inzicht ontstaat in de verschillen in (milieu)gevolgen van projecten dichtbij de kust, zoals het NSW en projecten die meer offshore zijn gelegen, zoals het voornemen van E-connection.

De Commissie adviseert bij het evaluatieonderzoek ook monitoringsgegevens van andere projecten te betrekken en te beoordelen op relevantie voor het offshore park van E-connection.

De Commissie adviseert voor alle te evalueren aspecten toetsbare criteria te ontwikkelen, zodat duidelijk wordt wanneer aanvullende maatregelen nodig zijn om gevolgen van het offshore park te verminderen. Daaruit kunnen ook randvoorwaarden voor toekomstige parken worden afgeleid.

De Commissie adviseert dat de volgende onderwerpen worden meegenomen in het evaluatieprogramma:

1. bodemleven en visstand;
2. vogels;
3. bodem en fundering;
4. landschap;
5. geluid.

Met betrekking tot het toetsingadvies van de Commissie wordt het volgende opgemerkt. Het bevoegd gezag streeft bij activiteiten op zee naar efficiënt ruimtegebruik. De dichtste bolstapelning, gericht op een geringer ruimtebeslag, zal in de vorm van een onderzoeksverplichting worden opgenomen. Het plaatsen van de windmolens op basis van de dichtste bolstapelning zal moeten worden toegepast, indien uit het onderzoek blijkt dat deze variant technisch en economisch uitvoerbaar is.

In de voorschriften wordt een Monitorings- en evaluatieprogramma opgenomen (zie ook overwegingen m.b.t. het Monitorings- en evaluatieprogramma). In het voorschrift worden de onderwerpen benoemd die minimaal in het Monitorings- en evaluatieprogramma onderzocht moeten worden. Bij het benoemen van deze onderwerpen is mede rekening gehouden met het advies van de Commissie.

Belangenafweging en motivering

Het Q7-WP windmolenpark is gesitueerd op een locatie buiten de grens van de territoriale wateren (de zgn. 12 mijlszone), in de Exclusief Economische Zone (EEZ).

De in deze vergunning neergelegde voorschriften komen voort uit de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Bij het opstellen van deze voorschriften is rekening gehouden met artikel 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Dit artikel geeft de mogelijkheid om naast belangen van waterstaatkundige aard ook andere belangen te beschermen voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen. Andere wetten zoals bijvoorbeeld de Wet milieubeheer, de Natuurbeschermingswet of de Arbeidsomstandighedenwet zijn buiten de 12 mijlszone niet van toepassing. In dit geval zijn andere belangen zoals milieubelangen, natuurbelangen, en arbeidsomstandigheden meegewogen bij het beoordelen van de aanvraag resp. bij het opstellen van de vergunning(voorschriften). Tevens is rekening worden gehouden met belangen van andere

AMU/

gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, de zandwinning, de scheepvaart, de militaire gebieden en de olie en gaswinning.

Bovengenoemde belangen worden normaal gesproken niet (alleen) door Rijkswaterstaat, maar door andere onderdelen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat of door andere ministeries behartigd.

Bij het opstellen van de onderhavige vergunning zijn de volgende instanties betrokken geweest:

- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV)
- Ministerie van Economische Zaken (EZ), inclusief Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid - Arbeidsinspectie
- Ministerie van Defensie
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Goederenvervoer (DGG)
- Kustwacht
- Inspectie Verkeer en Waterstaat – Divisie luchtvaart (IVW-L)
- Bouwdienst van Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Bij het opstellen van de vergunning is ook gekeken naar voorschriften in vergunningen op grond van de Wet milieubeheer, afgegeven voor windmolens op land en in het IJsselmeer.

Hieronder volgt een toetsing van de verschillende afgewogen belangen.

Milieu

Het ministerie van VROM is één van de belangrijkste instanties, die op het gebied van milieu haar advies heeft gegeven. Daarnaast zijn hier ook elementen uit een aantal Wet milieubeheer vergunningen voor windmolens op land en in het IJsselmeer gebruikt. De volgende milieubelangen zijn afgewogen: emissies naar lucht, water en bodem, afval, (lucht)geluid en energie.

emissies naar lucht, water en bodem

De emissies naar lucht zijn verwaarloosbaar, waardoor hier geen voorschriften voor zullen worden opgenomen.

In de windmolens en het hoogspanningstation zijn milieuverontreinigende stoffen aanwezig zoals (hydraulische) olie. Deze stoffen zullen normaal gesproken niet in het water en op de zeebodem terechtkomen. Als maatregel ter voorkoming van verontreiniging zijn dan ook, in de windmolens en het hoogspanningsstation voorzieningen getroffen als vloeistofdichte vloeren, lekbakken etc..

Tijdens het aan boord van de windmolens brengen van deze stoffen, danwel bij afvoer van afvalstoffen bestaat het risico dat stoffen in het water terecht kunnen komen. Op grond van de Wet verontreiniging zeewater is het echter verboden om verontreinigende of schadelijke stoffen te lozen in zee, zonder dat daarvoor een ontheffing is verleend (zie overwegingen Wet verontreiniging zeewater).

afvalstoffen

Op grond van de Wet verontreiniging zeewater is het echter verboden om verontreinigende of schadelijke stoffen te lozen in zee, zonder dat daarvoor een ontheffing is verleend (zie overwegingen Wet verontreiniging zeewater).

In de vergunning wordt een voorschrift opgenomen met een registratieplicht van de aanwezigheid en van de afvoer van de aanwezige afvalstoffen.

(lucht)geluid

In dit geval wordt alleen gesproken over luchtgeluid. Onderwatergeluid en trillingen komen aan de orde onder Natuur.

Voor luchtgeluid op zee gelden geen harde normen. Volgens het MER zijn effecten van geluid beperkt tot een kleine afstand rondom het windmolenpark en zijn geen effecten op de kust waarneembaar.

Voor luchtgeluid zullen in de vergunning dan ook geen voorschriften worden opgenomen. Een uitzondering vormt het in het kader van het Monitorings- en evaluatieprogramma uit te voeren onderzoek naar de effecten van geluid van helicopters op vogels.

Energie

Vanwege het relatief lage energiegebruik van het windmolenpark zijn er hiervoor geen voorschriften opgenomen in de vergunning.

Natuur

De natuurbelangen waar rekening mee gehouden moet worden zijn de effecten die dit windpark zal hebben op de aanwezige dieren in het gebied en landschap.

De Noordzee is in het natuurbeleid aangewezen als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur, zoals die beschreven is in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Dat betekent dat een activiteit in de Noordzee getoetst moet worden aan de beschermingsformules van het SGR. Naast de SGR zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (beide richtlijnen van de EU) van belang. De activiteit is weliswaar niet gepland in een van de daarin beschreven 'Special protected areas' of 'Gebieden van communautair' belang, maar beide richtlijnen kennen een zogenoemde externe werking. Deze externe werking gaat ervan uit dat activiteiten in de nabijheid van de beschermingszones ook significante gevolgen kunnen hebben voor de natuurlijke kenmerken van de beschermingszone en dus ook aan de richtlijnen moeten worden getoetst. Hoewel de bestaande richtlijnen niet eenduidig tot de conclusies leiden dat Q7-WP ook getoetst dient te worden aan de richtlijnen, is wel aandacht geschonken aan de vragen die de Habitat- en Vogelrichtlijn in dit verband stellen. In onderstaande tekst worden de toetsingsvragen van het SGR en de Habitat- en Vogelrichtlijn een voor een beantwoord. Hiervoor wordt aangesloten bij de systematiek die ook voor de toetsing bij het NSW is gebruikt en die terug te vinden is in de Project-Planologische Kernbeslissing Locatiekeuze Demonstratieproject Near Shore Windpark, deel 1: ontwerp-PKB.

Zal Q7-WP de natuurlijke en wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee aantasten?

De vragen van beide beschermingsformules vertonen grote overeenkomsten met als onderscheid dat het SGR spreekt over wezenlijke en de Habitat- en Vogelrichtlijn over natuurlijke kenmerken en waarden. De systematiek van het NSW volgend, wordt de vraag beantwoord aan de hand van twee deelvragen:

1. Wat zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee?
2. Welke wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast; bestaat er zekerheid dat bepaalde waarden niet worden aangetast?

1. Wat zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee?

Volgens het ontwerp- PKB kunnen de volgende wezenlijke kenmerken en waarden voor de Noordzee benoemd worden:

- De bestaande landschapsstructuur;
- De bestaande (ontsluiting en) rust;
- De bestaande natuurlijke processen;
- De bestaande sedimentatie- en erosieprocessen, de bestaande bodemopbouw en – structuur, het bestaande bodemreliëf en de kwaliteit van bodem;
- De bestaande waterhuishouding en de kwaliteit van water;
- De mogelijkheden voor recreatie.

Een volledige beschrijving, inclusief toelichting op bovengenoemde wezenlijke kenmerken en waarden staat beschreven in deel 1: ontwerp PKB van het NSW p.19 en 20.

2. Welke wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast?

Onderzocht is welke effecten Q7-WP heeft op de onderscheiden wezenlijke kenmerken en waarden en in hoeverre er sprake is van aantasting. Daarbij is gebleken dat op basis van de huidige inzichten de effecten voor twee aspecten duidelijk van belang zijn:

- vogels (onderdeel van de 'bestaande natuurlijke processen');
- de bestaande landschapsstructuur.

Vogels

Onderscheid moet gemaakt worden tussen seizoenstrek en de bewegingen van foeragerende (= voedselzoekende) vogels.

Naar verwachting zijn het vooral de trekvogels die kans maken slachtoffer te worden van een aanvaring. Voor het aanvaringsrisico is in het MER een schatting gemaakt van minder dan 0,1% van het aantal langstrekkende vogels. Dit betekent een schatting van enkele duizenden aanvaringslachtoffers per jaar. Dit zou betekenen dat het aantal slachtoffers per jaar slechts een klein deel van de totale jaarlijkse sterfte van de meeste soorten. Er zijn echter geen soortspecifieke gegevens beschikbaar, geen exacte gegevens over aantallen vogels of over de biologische betekenis van de effecten. Voor de seizoenstrek van zangvogels zijn de risico's beperkt: die vliegen dicht langs de kust en/of boven de hoogte van de windmolens.

Het effect van barrièrewerking (vogels zullen om het park heen vliegen) zal voor de seizoenstrek beperkt zijn, gezien het relatieve kleine stukje t.o.v. de grote afstand van de trek.

De foeragerende vogels zullen naar verwachting om het park heen vliegen, waardoor het aantal aanvaringslachtoffers beperkt blijft. Voor de foeragerende vogels zal het park vooral een versturende werking hebben. Bij geen van de naar verwachting aanwezige vogels(oorten) gaat het om de aanwezigheid van een substantieel aandeel van de populatie. Maar verstoring kan indien er geen compenserende voedselbronnen beschikbaar zijn, leiden tot hogere sterfte in de winter. In het MER is aangegeven dat naar verwachting het eventuele gevolg-effect gering zal zijn. Naarmate de afstand tot de kust groter is, zal het effect kleiner worden.

Op grond van de beschikbare informatie is geen eenduidig antwoord te geven op de vraag of Q7-WP de leefsituatie zal aantasten. Onder normale omstandigheden kan, afhankelijk van de soort de jaarlijkse overleving van soorten verschillen tussen enkele tientallen procenten tot meer dan 90%. Zeevogels zijn veelal langlevende soorten en hebben dus een hoge jaarlijkse overleving. Slachtoffers van windturbines kunnen 'zwakke' vogels zijn, die ook zonder turbines tijdens de trek of in de overwinteringsgebieden zouden zijn omgekomen. Het kunnen echter ook 'sterke' vogels zijn die normaal het volgende seizoen zouden halen. Deze slachtoffers vormen dan extra sterfte bovenop de natuurlijke sterfte. Een in absolute termen kleine extra sterfte kan bij sommige soorten een negatief effect hebben op de populatie. De biologische implicaties van dit effect, kunnen niet worden aangegeven omdat veel noodzakelijke kennis over oorzaak en effect ontbreekt.

Op de vraag of er zekerheid bestaat dat er geen sprake is van aantasting, is het antwoord nee. De effecten kunnen onomkeerbaar zijn. Op grond van de kennis van dit moment is het bevoegd gezag van mening dat er sprake is van mogelijke aantasting voor de leefsituatie van vogels. Een monitorings- en evaluatieprogramma zal daarover informatie moeten leveren.

De bestaande landschapsstructuur

De effecten van Q7-WP is onderzocht op zichtbaarheid vanaf de kust en beleving voor zeevarenden. De zichtbaarheid vanaf de kust is in het MER kwantitatief onderzocht. Hieruit blijkt de molens in de praktijk vrijwel niet meer zichtbaar zijn. Theoretisch is nog wel de top zichtbaar, maar in de praktijk is de verwachting dat door natuurlijke heigheid de windturbines niet meer zichtbaar zijn. Kwantitatief uitgedrukt is Q7-WP minder dan 15% van het jaar gedeeltelijk zichtbaar. Het bevoegd gezag acht deze zichtbaarheid acceptabel.

De omgeving van de locatie Q7-WP wordt in de huidige situatie gekenmerkt door veel menselijke activiteit en daardoor veel onrust. De locatie grenst aan de scheepvaartroutes en zodanig vormgegeven dat het de huidige routes/scheepvaarbanen accentueert. De verwachting is dat zeevarenden binnen de bestaande onrust in het gebied een extra, vast herkenningspunt zullen hebben.

De conclusie is dat het windpark de openheid van de zee aantast. Uit gegevens over implementatie van windenergie op het land is gebleken dat het draagvlak voor en de acceptatie van het windpark

een belangrijke factor is bij de realisatie. Draagvlak en acceptatie wordt in belangrijke mate bepaald door een goede landschappelijke inpassing. Hieraan komt Q7-WP voor een groot deel tegemoet. In het monitorings- en evaluatieprogramma dient aandacht besteedt te worden aan de ingeschatte zichtbaarheid en de verwachte acceptatie door zeevarenden.

Overige wezenlijke kenmerken en waarden

Q7-WP zal ook effect hebben op het onderwaterleven en op morfologische en hydrodynamische processen die in de zee afspelen. Op het onderwaterleven zal het windpark vooral effect hebben doordat met het plaatsen van de turbines een groot oppervlak aan hard substraat aan het zeemilieu wordt toegevoegd, waarop diergroepen zicht kunnen ontwikkelen. Dit betekent dat de mogelijkheid bestaat dat de biodiversiteit van het gebied wordt vergroot. Op grond van de in het SGR geformuleerde beleidsuitgangspunten voor het natuurbeleid is het bevoegd gezag van mening dat deze diversificatie weliswaar een verandering in de bestaande situatie betekent, maar gezien mag worden als een beperkt positief effect. Daarnaast is het mogelijk dat het park een refugiumfunctie krijgt voor onderwaterleven, omdat scheepvaart en visserij niet toegestaan zal zijn in het park. Monitoring zal dit uit moeten wijzen.

Het is mogelijk dat onderwatergeluid en trillingen gevolgen hebben voor vissen en zeezoogdieren. Hierover zijn echter weinig kwantitatieve gegevens bekend. Al deze effecten op het onderwaterleven leiden voor het bevoegd gezag tot de conclusie dat Q7-WP op dit gebied geen wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee zal aantasten.

De effecten op de recreatie zijn beperkt van aard omdat het park relatief ver uit de kust ligt. De effecten op de morfologische en hydrodynamische effecten zijn naar verwachting tijdelijk en/of plaatselijk van aard. Deze en andere veranderingen zijn echter gering ten opzichte van de natuurlijke dynamiek. Dit betekent dat het park ook geen invloed heeft op de kustveiligheid. Er is daarom geen sprake van aantasting van deze wezenlijke kenmerken en waarden.

Antwoord op de vraag of Q7-WP de natuurlijke en wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee zal aantasten

Bij toetsing volgens het SGR blijkt dat Q7-WP zal leiden tot aantasting van één en mogelijk twee wezenlijke kenmerken en waarden van de Noordzee, te weten vogels en mogelijk landschap. Omdat er onvoldoende inzicht bestaat in de effecten op vogels is het bevoegd gezag van mening dat er sprake is van een mogelijke aantasting van de leefsituatie van vogels. Een gedegen monitorings- en evaluatieprogramma zal daartoe de nodige informatie moeten leveren. Op basis van dit nadere onderzoek kan tevens bepaald worden of eventueel (aanvullende) mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Voor landschap heeft dit vooral te maken met de openheid van de zee. Door een zorgvuldige inrichting, uitvoering en monitoring dienen de landschappelijke effecten zo veel mogelijk beperkt te worden.

Is er sprake van een groot openbaar of zwaarwegend maatschappelijk belang?

Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar de uitgebreide onderbouwing in deel 1: ontwerp Pkb van het NSW en naar deel 3 van de Vijfde nota Ruimtelijke ordening. Concluderend kan gesteld worden dat het bevoegd gezag en het kabinet van oordeel zijn dat het realiseren van windenergie in de EEZ noodzakelijk is. Q7-WP is daarin een eerste stap.

Kan aan het belang op een andere locatie of op andere wijze tegemoet gekomen worden?

De formulering in de Habitat- en Vogelrichtlijn en in het SGR verschillen iets van elkaar: in de Habitat- en Vogelrichtlijn ontbreekt het redelijkheids criterium. Maar het antwoord op de vragen van beide beschermingsformules leidt tot de conclusie dat Q7-WP onder de huidige omstandigheden niet elders of op andere wijze uitgevoerd zou kunnen worden. Vanuit de technisch-economische risico's is een

locatie verder uit de kust niet haalbaar. En op de huidige locatie blijven de nadelige milieu-effecten binnen aanvaardbare grenzen.

Welke mitigerende moeten uitgevoerd worden?

De aantasting van de eerdere benoemde wezenlijke kenmerken en waarden kunnen zo ver mogelijk beperkt worden door gebruik te maken van zo laag mogelijke turbines, het stilzetten van turbines op het moment dat zich extreme situaties voordoen voor vogels en andere mitigerende maatregelen zoals knipperende toplichten in plaats van vastbrandende lichten.

In het MER zijn een tal van mitigerende en eventueel compenserende maatregelen beschreven die bij kunnen dragen aan het zo veel mogelijk beperken van de verschillende effecten. Sommige maatregelen kunnen elkaar echter tegenwerken. Het bevoegd gezag stelt zich op het standpunt dat prioriteit gegeven moeten worden aan het beperken van de effecten voor vogels. In het slechtst denkbare scenario zouden de effecten voor vogels immers kunnen leiden tot gevolgen op populatieniveau. In tweede instantie dient door een zorgvuldige inrichting de landschappelijke effecten zoveel mogelijk beperkt worden.

Eindconclusie

Toetsing aan natuurbeleid laat zien dat Q7-WP zal leiden tot een zekere mate van aantasting van landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten. Gezien het maatschappelijke belang van Q7-WP en met inachtneming van de in deze vergunning opgenomen voorschriften acht het bevoegd gezag deze aantasting aanvaardbaar.

Gebruikersbelangen

De belangen van andere gebruikers van de Noordzee worden meegewogen bij de vergunning-verlening ten behoeve van het onderhavige initiatief.

Bij het opstellen van de vergunning wordt rekening gehouden met andere gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, scheepvaart, zandwinning, militaire gebieden en olie- en gaswinning. De locatie van Q7-WP is niet een locatie waar zand gewonnen wordt en valt ook niet onder één van de militaire oefengebieden. Ook is er op dit moment geen aanleiding om op de betreffende locatie olie- en/of gas te winnen. Met name op het gebied van veiligheid zullen bepaalde eisen gesteld worden zodat er geen gevaarlijke situaties ontstaan voor de visserij en scheepvaart.

Op het gebied van veiligheid zijn het Directoraat-Generaal Goederenvervoer van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de Kustwacht belangrijke adviseurs geweest.

Veiligheidszone

Rondom het windmolenpark zal een veiligheidszone van 500 meter worden ingesteld zoals dat gebruikelijk is bij olie- en gaswinningplatform en boorplatforms. Instelling gebeurt via een publicatie door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in de Staatscourant. Daarbij zal Q7-WP, inclusief de veiligheidszone ook op zeekaarten aangegeven moeten worden.

Instelling van een veiligheidszone betekent dat het windmolenpark, inclusief een straal van 500 meter daaromheen gesloten is voor alle scheepvaart, met uitzondering van onderhoudsschepen van E-Connection en schepen van de overheid. Doel van een ingestelde veiligheidszone is om te voorkomen dat scheepvaart wordt blootgesteld aan onveilige situaties en om schade aan het windmolenpark te voorkomen.

Verlichting, kleurstelling, markering, gebruik van geluidssignalen

E-Connection heeft bij de aanvraag een Verlichtingsplan overhandigd waarin de wijze van verlichting, markering, gebruik van geluidssignalen etc. beschreven staan.

De International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA) heeft juli 2000 richtlijnen voor de markering en verlichting van windmolenparken vastgesteld. De richtlijn is bedoeld ter vergroting van de zichtbaarheid van windmolens voor de scheepvaart. Het verlichtingsplan van E-Connection is gebaseerd op bovengenoemde IALA richtlijn. Dit betekent dat

van alle windmolens aan de fundatiepaal en de mast van de windturbine tussen het HAT-zeeniveau (High Astronomical Tide) en het werkbordes in een gele kleur uitgevoerd zullen worden. De IALA richtlijnen bevelen aan om retroreflectief materiaal (kunststof strippen die bij het aanstralen oplichten) toe te passen. Een onderzoek naar de toepasbaarheid van retroreflectief materiaal zal in de vergunning worden voorgeschreven.

De windturbines op de hoekpunten van het windmolenpark zullen op het werkbordes worden voorzien van een flitsend geel licht (geel karakter licht Morse code U) met een nominale dracht van 5 zeemijl.

Op alle windturbines langs de buitenomtrek van het windmolenpark zullen tegen de zijkant van de turbinemasten rode obstakellichten op ca 15 meter boven LAT-zeeniveau worden toegepast.

Op de windturbines op de hoekpunten is op dezelfde hoogte ook al een flitsend geel licht aanwezig. Het is niet toegestaan om zowel flitsend gele, als rode obstakellichten te plaatsen op het werkbordes. In de vergunning zal dan ook worden voorgeschreven dat op de windturbines op de hoekpunten niet mogen worden voorzien van rode obstakellichten op ca 15 meter boven LAT-zeeniveau.

De divisie luchtvaart van de Inspectiedienst Verkeer en Waterstaat (IVW-L) en het ministerie van Defensie zijn om advies gevraagd inzake de eisen op het gebied van verlichting voor luchtvaart. De IVW-L heeft aangegeven dat volgens internationale burgerluchtvaartvoorschriften het niet nodig is om lichten te plaatsen op obstakels lager dan 150 meter. Volgens Nederlandse regelgeving is het niet nodig om lichten te plaatsen op obstakels lager dan 100 meter. Dit betekent dat er geen verplichting is om de windmolens te voorzien van verlichting ten behoeve van de luchtvaart. Het mijnreglement continentaal plat schrijft voor olie en gas platformen wel verlichting voor. De IVW-L adviseert om voor Q7-WP de bepalingen van het mijnreglement te volgen, waarbij een minimale lichtsterkte van 50 candela wordt geadviseerd. Daarnaast adviseert de IVW-L om tijdens de bouw van het windmolenpark in de vergunning voor te schrijven dat vanaf het bereiken van een hoogte van 30 meter het hoogste punt moet worden voorzien van een rood obstakellicht met een intensiteit van 50 candela.

Het verlichtingsplan komt overeen met het advies van de IVW-L. Dit betekent dat op het dak van elke windturbine-gondel een rood obstakellicht wordt geplaatst met een minimale lichtsterkte van 50 candela. Het Verlichtingsplan beschrijft 3 varianten voor de rode obstakellichten op de daken van de windturbine-gondels. In de vergunning zal de vogelvriendelijk variant worden voorgeschreven, d.w.z. dat rode knipperende obstakellichten zullen moeten worden toegepast. De verschillende rode obstakellichten op de daken van de windturbine-gondels zullen niet synchroon knipperen. In de vergunning zal worden voorgeschreven dat tijdens de bouw van het windmolenpark vanaf het bereiken van een hoogte van 30 meter het hoogste punt moet worden voorzien van een rood obstakellicht met een intensiteit van 50 candela.

Vanuit het ministerie van Defensie bestaan geen aanvullende of afwijkende eisen op bovengenoemde wijze van verlichting.

Op elke windturbine op de hoek van het windpark wordt een misthoorn geplaatst. In de vergunning zal worden voorgeschreven dat misthoorns automatisch worden ingeschakeld bij een meteorologische zichtbaarheid van minder dan 2 zeemijlen.

Markering (plaatsen van boeien) is tijdens de fase van instandhouding van het werk niet nodig (op basis van advies van het Directoraat Generaal Goederenvervoer en de Kustwacht). Tijdens de bouw van het windmolenpark is mogelijk wel markering noodzakelijk. In de vergunning zal worden voorgeschreven dat voorafgaand aan de bouw in overleg met het bevoegd gezag en de Kustwacht afspraken moeten worden gemaakt over te nemen veiligheidsmaatregelen voor de scheepvaart tijdens de bouw.

AMU/

Radarverstoring is in het MER onderzocht. Ten aanzien van de walradar in IJmuiden: De gekozen opstelling van de windmolens (lijnen parallel met radarbundel) resulteert in de kleinst mogelijke radarschaduw van 6 meter.

De effecten op radar op schepen zijn volgens het MER minimaal. Daarnaast zullen op basis van eerdergenoemde IALA richtlijnen alle windturbines langs de buitenomtrek van het windmolenpark worden voorzien van een radarreflector op het werkbordes.

In het kader van het Monitorings- en evaluatieprogramma zullen de effecten op radar in de praktijk onderzocht moeten worden.

Waterstaatkundige belangen

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Waterstaatswerken zijn voor de vergunningprocedure te definiëren als (zee)water en (zee)bodem. Bij toetsing van de waterstaatkundige belangen moet gedacht worden aan veiligheid voor scheepvaart, risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van op drift geraakt schepen, doelmatig gebruik van de zeebodem (dus na exploitatie van het windpark moet alles verwijderd worden en mogen geen restanten op de zeebodem achterblijven).

Veiligheid voor scheepvaart wordt ook al besproken bij de eerdergenoemde toetsing van gebruikersbelangen via de in te stellen veiligheidszone en de wijze van verlichting en markering.

Ten aanzien van de risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van op drift geraakt schepen zijn twee studies uitgevoerd.

In het MER worden de resultaten van een in opdracht van E-Connection uitgevoerde veiligheidsstudie gepresenteerd. Daarnaast is een studie verricht naar het effect van een botsing van verschillende types schepen op een windmolen. In deze studies is gekeken naar de kans op aanvaringen c.q. aandrijvingen, de kans op persoonlijk letsel en de kans op milieuschade tengevolge van aanvaringen en aandrijvingen. Conclusies die naar aanleiding van beide studie getrokken kunnen worden zijn:

- dat de extra risico's voor de veiligheid van scheepvaart tengevolge van Q7-WP verwaarloosbaar klein zijn;
- dat de risico's voor persoonlijke ongevallen voldoen aan de normen die het ministerie van VROM hanteert voor risico's van gevaarlijke activiteiten op land in het kader van inrichtingen en transport van gevaarlijke stoffen;
- dat door de constructie van de windturbines tengevolge van aanvaringen en aandrijvingen de kans op milieuschade verwaarloosbaar is.

Bovengenoemde risico's worden door het bevoegd gezag als acceptabel beschouwd. Daarnaast zal in het kader van het Monitorings- en evaluatieprogramma worden voorgeschreven dat de bovengenoemde risico's en de eventuele milieuschade tengevolge van aanvaringen en aandrijvingen onderzocht moeten worden.

Integriteitstoets

Het bevoegd gezag heeft de Bouwdienst van de Rijkswaterstaat opdracht gegeven voor het uitvoeren van een integriteitstoets op het constructief ontwerp van de windmolens. Hierbij heeft de nadruk gelegen op de mastpaal en de funderingspaal van de windmolens. De bouwdienst heeft zich een oordeel gevormd over de wijze waarop de sterkte en stabiliteit van de constructie gedurende de levensduur zijn gewaarborgd.

Het constructief ontwerp van de windturbine zelf is buiten beschouwing gelaten. Dit is gebaseerd op het gegeven dat de deugdelijkheid van windturbines zichzelf in de praktijk al heeft bewezen en daardoor weinig risicovolle factoren bevat. Ook het risico van bladbreuk wordt in het algemeen als verwaarloosbaar beschouwd.

De risico's m.b.t. het ontwerp en de uitvoering van de constructie zijn in dit stadium van het ontwerp voldoende onderkend en door ontwerpberekeningen en -oplossingen afgedekt. Door de toetsing is het risico van niet-haalbaarheid van het constructieve deel van het ontwerp beperkt tot het risico van fouten op een niveau beneden dat van de ontwerpeisen en -principes die voor een dergelijke constructie gelden. De Bouwdienst heeft dus naar aanleiding van de uitgevoerde toets geen redenen om het constructief ontwerp af te keuren.

De Bouwdienst heeft daarnaast als conclusie gesteld dat de kwaliteit van het constructieve deel van het gehele ontwerp van voldoende inhoudelijk- en uitwerkingsniveau is en derhalve geen belemmering veroorzaakt voor de verdere afhandeling van de vergunningaanvraag door het bevoegd gezag.

De Bouwdienst beveelt aan om na afronding van het definitief ontwerp (wijzigingen in het ontwerp kunnen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld n.a.v. onderzoek bodemgesteldheid) nogmaals een toets uit te voeren, waarbij het accent van de toets ligt op een technisch inhoudelijk vlak.

In aanvulling op bovengenoemde integriteitstoets door de Bouwdienst zal in de vergunning worden voorgeschreven worden dat de windmolens, inclusief turbine, mastconstructie en fundering moeten zijn gecertificeerd door Germanischer Lloyd of een daaraan minstens gelijkwaardig certificeringsbureau. Als eerste zal een certificering moeten worden uitgevoerd op het basisontwerp van de windmolens.

Voordat het werk in gebruik wordt genomen moet het certificaat van het definitieve ontwerp specifiek voor elke windmolen, incl. turbine, mastconstructie en fundering aan het bevoegd gezag worden toegezonden. Het definitieve ontwerp kan van basisontwerp afwijken, bijvoorbeeld tengevolge van het nog uit te voeren onderzoek naar de bodemgesteldheid.

Arbeidsomstandigheden

Het bij de aanvraag behorende Veiligheids- en Calamiteitenplan (inclusief bijlage E) is door de Arbeidsinspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid getoetst aan het in Nederland geldende beleid en de Arbeidsomstandighedenwet 1998. De Arbeidsinspectie concludeerde dat het Veiligheids- en Calamiteitenplan voor een groot deel voldoet aan de Arbeidsomstandighedenwet. Een aantal bijlagen en procedurebeschrijvingen ontbreken echter, waardoor niet gesteld kan worden dat volledig voldaan wordt aan de Arbeidsomstandighedenwet. Derhalve zal in de vergunning worden voorgeschreven dat de initiatiefnemer een Veiligheids- en Gezondheidsplan conform hoofdstuk 2, afdeling 5 van het Arbo-besluit moet indienen bij het bevoegd gezag. De Arbeidsinspectie zal het bevoegd gezag ondersteunen bij het beoordelen van dit Veiligheids- en Gezondheidsplan.

Cultuurhistorische waarden

Gebieden of objecten die van cultuurhistorisch of archeologisch belang zijn, worden cultuurhistorische waarden genoemd. Cultuurhistorische waarden moeten bij ingrepen in de zeebodem zo veel mogelijk ontzien worden. In het Verdrag van Malta is vastgelegd dat archeologische vondsten die tijdens ingrepen worden aangetroffen worden, behouden dienen te blijven.

In de Noordzee moet bij cultuurhistorische waarden vooral gedacht worden aan scheepswrakken en archeologische vindplaatsen. Voor het Nederlands Noordzeegebied is een Archeologische Waarderingskaart opgesteld waaruit de kans op het aantreffen van belangrijke cultuurhistorische waarden valt af te lezen. In de vergunning zal worden voorgeschreven dat de initiatiefnemer eventuele aangetroffen cultuurhistorische waarden dient te melden aan het bevoegd gezag en de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Evaluatie- en monitoring

De MER-procedure kent als laatste stap een verplichte evaluatie van de milieueffecten. Deze dient om te toetsen of de effecten op het milieu overeenkomen met de in het MER voorspelde effecten, zodat eventueel aanvullende maatregelen kunnen worden getroffen als de effecten (significant) afwijken.

Een andere functie van een monitorings- en evaluatieprogramma is het opvullen van leemten in kennis en het leren van het (werkelijk uitvoeren van het) project.

Hoofdstuk 6 van het MER voor Q7-WP geeft een aanzet voor het monitorings- en evaluatieprogramma. In de vergunning zal een voorschrift worden opgenomen met de verplichting tot het opzetten en uitvoeren van een monitorings- en evaluatieprogramma. Het programma zal enerzijds gebaseerd worden op het MER. Anderzijds zal het programma worden gebaseerd op het door de Commissie voor de MER uitgebrachte toetsingsadvies.

De initiatiefnemer zal jaarlijks moeten rapporteren over de voortgang van het programma.

Naar aanleiding van het monitorings- en evaluatieprogramma kunnen op grond van artikel 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken aanvullende eisen worden gesteld gericht op het mitigeren van de voortkomende effecten.

Wet verontreiniging Zeewater (Wvz)

Op grond van artikel 4 van de Wvz is het verboden om afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen te lozen, dan wel aan boord van een vaartuig of luchtvaartuig te nemen met het oogmerk om die stoffen te lozen, danwel af te geven met het oogmerk om die stoffen te doen lozen, tenzij voor dat lozen of voor dat aan boord nemen een ontheffing is verleend.

Indien er tijdens de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het werk sprake is van lozing in de zin van de Wvz, moet de vergunninghouder 6 maanden van te voren hiervoor een aanvraag indienen.

Indien er tijdens de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het werk onbedoeld of onverwacht onderdelen of gedeelten van het werk in zee c.q. op de zeebodem terecht komen, moet dit onmiddellijk aan het bevoegd gezag worden gemeld en dient de vergunninghouder, conform de bepalingen van de Wet verontreiniging Zeewater die onderdelen uit zee, respectievelijk van de zeebodem te verwijderen.

Aangezien bovengenoemde wettelijke bepalingen op zichzelf staan, hoeven hier in het kader van de onderhavige vergunning geen specifieke voorschriften voor worden opgenomen.

Calamiteiten

In de vergunning zal worden voorgeschreven dat calamiteiten direct gemeld moeten worden aan het bevoegd gezag en de Kustwacht. De initiatiefnemer dient tijdens een calamiteit alle maatregelen te treffen die zowel in het belang van scheepvaart, visserij en luchtvaart, als in het belang van de instandhouding en de bescherming van het zeegebied noodzakelijk zijn. Ook kan de Kustwacht een vordering doen om de windmolens stop te zetten, bijvoorbeeld indien dit noodzakelijk is voor de veiligheid op zee.

Zoals dat in de offshore olie- en gasindustrie gebruikelijk is, zal in de vergunning worden voorgeschreven dat E-Connection een calamiteitenplan moet indienen bij het bevoegd gezag en de Kustwacht. In dit calamiteitenplan moet E-Connection een beschrijving geven van de maatregelen, welke zijn of zullen worden genomen ter bestrijding van voorvallen, die ernstig gevaar opleveren voor de veiligheid van de op het werk werkzame personen, van de scheepvaart of van de visserij, danwel voor verontreiniging van de zee, als ter beperking van de gevolgen van zodanige voorvallen.

Verwijdering

Na beëindiging van het gebruik, danwel na intrekking van de vergunning door het bevoegd gezag, dient het windmolenpark in zijn geheel verwijderd te worden. Bij de aanvraag heeft E-Connection een Ontmantelingsplan ingediend, waarin de wijze van verwijdering beschreven staat. In de vergunning zal hier een voorschrift voor worden opgenomen.

In dit voorschrift wordt tevens opgenomen dat E-Connection zich door middel van een privaatrechtelijke overeenkomst met de Staat, garant stelt voor voldoende financiële middelen

AMU/

gedurende de periode waarin het werk wordt aangelegd en in stand gehouden (een zgn. bankgarantie).

Tijdsduur van de vergunning

De vergunning wordt voor de levensduur van het project, dus voor 20 jaar afgegeven. De vergunning zal komen te vervallen indien uiterlijk 31 december 2005 het werk niet in stand wordt gehouden.

Zoals dat in het kader van andere wetten bijv. de Wet milieubeheer gebruikelijk is, zal periodiek bekeken moeten worden of de vergunning de feitelijke situatie nog dekt. Grote wijzigingen in het werk, maar ook voortschrijdend inzicht bijvoorbeeld naar aanleiding van het onderzoek naar mitigerende maatregelen voor vogels, de resultaten van het monitorings- en evaluatieprogramma, inzicht verkregen uit andere windmolenparken, maar bijvoorbeeld ook wijzigingen in beleid kunnen aanleiding zijn om de vergunning te wijzigen. Artikel 3 van de Wbr biedt hiervoor de juridische grondslag. Wijziging van de vergunning kan ambtshalve of via een wijzigingsaanvraag van E-Connection gerealiseerd worden.

Uit het oogpunt van de door de Rijkswaterstaat te behartigen belangen bestaat geen bezwaar tegen het verlenen van de vergunning. Voorts bestaat er, binnen de ruimte die het hiervoor genoemde wettelijk kader daarvoor laat, geen reden om aan te nemen dat andere belangen zullen worden geschaad.

BESLUIT

Op grond van vorenstaande overwegingen besluit ik aan "E-Connection" verder te noemen de vergunninghouder, voor een periode van 20 jaar na de aanvang van de fase van instandhouding, vergunning te verlenen op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het windmolenpark Q7-WP op het Nederlands Continentaal Plat met daaraan de hierna volgende verbonden voorschriften.

VOORSCHRIFTEN

Voorschrift 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a) "het bevoegd gezag", de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Noordzee (adres: Koopmansstraat 1, Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (Z-H));
- b) 'het werk', een windmolenpark, bestaande uit een hoogspanningsstation, 60 windturbines en de kabels tussen de windmolens en het hoogspanningsstation. De windturbines zijn van het type Vestas V66 met een geïnstalleerd vermogen van 2 MW per turbine. Elke windturbine is geplaatst op een fundering bestaande uit één enkele paal. Een en ander is beschreven in het bij deze vergunning behorende "Constructie- en Plaatsingsplan Offshore Windpark Q7-WP";
- c) 'de contactambtenaar', de voor deze vergunning aan te wijzen ambtenaar werkzaam bij de directie Noordzee, (de heer R. van den Heuvel, telefoon 070 - 3366619; fax nummer 070 - 3900691);
- d) 'Kustwacht', het Kustwachtcentrum, Postbus 10000, 1780 CA Den Helder. Telefoon: 0900 – 0111, fax 0223 – 542300, marifoon VHF 16);
- e) 'de aanvraag', de aanvraag voor de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het windmolenpark Q7-WP. De vergunningsaanvraag bestaat uit:
 - Blad 2: Geografische coördinaten offshore windpark Q7-WP;
 - Constructie- en plaatsingsplan;
 - Veiligheids- en Calamiteitenplan;
 - Bijlage E- Veiligheids- en Calamiteitenplan;
 - Onderhoudsplan;
 - Ontmantelingsplan;
 - Verlichtingsplan;

En de door E-Connection als vertrouwelijk ingediende documenten:

- Planning voor de aanleg van offshore windpark Q7-WP opgesteld door Smit Engineering (wed/21/2/01);
- Rapport 075R011-Rev.2 van Hessels en van Rooij: 'Investigation of the effect of ship impact on a monopile foundation for a windturbine';
- Bijlagen bij rapport 075R011-Rev.2 van Hessels en van Rooij: 'Investigation of the effect of ship impact on a monopile foundation for a windturbine';
- Rapport nr. 16580.620/2 van MARIN: 'Veiligheidsstudie voor de milieueffectrapportage van de drie offshore windparken Q4-WP, Q7-WP en P12-WP'.

Voorschrift 2. Aanvraag

1. De volgende tot de aanvraag van 28 juni 2001 behorende documenten maken deel uit van de vergunning:
 - Blad 2: Geografische coördinaten offshore windpark Q7-WP;
 - Constructie- en plaatsingsplan;
 - Veiligheidsplan- en Calamiteitenplan;
 - Bijlage E- Veiligheids- en Calamiteitenplan;
 - Onderhoudsplan;

AMU/

- Ontmantelingsplan;
 - Verlichtingsplan;
2. Alle activiteiten dienen conform de in lid 1 genoemde documenten te worden uitgevoerd, tenzij de aan deze vergunning verbonden voorschriften anders bepalen.

Voorschrift 3. Plaatsbepaling en vormgeving

1. Het werk is gelegen op het Nederlands deel van het continentaal plat, waarbij de hoekpunten van het windmolenpark zich op de volgende posities bevinden:
52°36'28,0" Noorderbreedte en 04°14'25,2" Oosterlengte
52°35' 6,5" Noorderbreedte en 04°15'52,1" Oosterlengte
52°36'19,3" Noorderbreedte en 04°11'43,6" Oosterlengte
52°34' 8,3" Noorderbreedte en 04°14'53,3" Oosterlengte
52°34'36,1" Noorderbreedte en 04°11' 3,7" Oosterlengte
2. De 60 windmolens en het hoogspanningsstation zijn gesitueerd op de coördinaten zoals aangegeven in de aanvraag.
3. Binnen 3 maanden na het van kracht worden van de vergunning, moet door de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot een onderzoek naar een configuratie van de windmolens in het park conform het principe van de dichtste bolstapeling, gericht op een geringer ruimtebeslag, zijn ingediend.
4. De in het vorige lid bedoelde eindrapportage behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze te worden opgezet.
5. Op basis van de resultaten van de in dit voorschrift voorgeschreven onderzoek kunnen op grond van artikel 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken aanvullende eisen aan met betrekking tot de posities van de windmolens en het hoogspanningsstation worden gesteld.

Voorschrift 4. Onderwateropname van de zeebodem voorafgaand aan de bouw

1. Voordat met het plaatsen van het werk wordt begonnen, maakt de vergunninghouder een onderwateropname (site survey) van de zeebodem op de locatie van het werk.
2. Binnen 1 maand na het van kracht worden van de vergunning moet bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe zijn ingediend.
3. Binnen 3 maanden na beëindiging van de onderwateropname, doch uiterlijk 6 maanden voordat met plaatsing van het werk wordt aangevangen, moet door de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot de in het eerste en tweede lid bedoelde onderwateropname zijn ingediend.
4. Het in het tweede lid bedoelde voorstel en de in het derde lid bedoelde eindrapportage behoeven de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dienen in overleg met deze te worden opgezet.

Voorschrift 5. Plaatsing en Constructie van het werk

1. Voordat met het plaatsen van het werk wordt begonnen, voert de vergunninghouder een gedetailleerd onderzoek uit naar de bodemgesteldheid en bodemvormen ter plekke van de windmolenfundaties in verband met eventuele wijzigingen in ontwerp van de windmolenfundaties.
2. Binnen 1 maand na het van kracht worden van de vergunning moet bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe zijn ingediend.
3. Binnen 3 maanden na beëindiging van de onderwateropname, doch uiterlijk 6 maanden voordat met plaatsing van het werk wordt aangevangen, moet door de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot de in het eerste en tweede lid bedoelde

- onderzoek. In de eindrapportage moet ook worden aangegeven of en zo ja welke wijzigingen in het ontwerp zullen worden doorgevoerd.
4. Minimaal 1 maand voor de plaatsing van het werk worden in een zgn. kick-off meeting afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de plaatsing en constructie van het werk.
 5. De vergunninghouder meldt met verwijzing naar het nummer van deze vergunning schriftelijk (of per fax), voordat met het plaatsen van het werk wordt begonnen, aan de contactambtenaar en aan de Kustwacht (fax: 0255 546599).
 - 5.1. de naam van alle vaartuigen;
 - 5.2. de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen en de verwachte duur daarvan;
 - 5.3. de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare contactpersoon (zie ook voorschrift 15 aanwijzing contactpersoon);
 - 5.4. de door de vergunninghouder getroffen veiligheidsmaatregelen voor de scheepvaart.
 6. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt regelmatig over de voortgang gerapporteerd en gecommuniceerd over de met de Kustwacht af te spreken kanalen.
 7. De vergunninghouder rapporteert wekelijks schriftelijk (of per fax) over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht én de contactambtenaar, onder vermelding van:
 - 7.1. de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - 7.2. de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - 7.3. de positie van de diverse vaartuigen;
 - 7.4. afwijkingen van het in lid 5 genoemde aspecten.
 8. Het werk dient te zijn voorzien van controle, waarschuwings- en besturingssystemen inclusief de noodvoorziening voor het zowel ter plaatse als vanaf de wal kunnen bedienen en bewaken van het werk;
 9. De windmolens, inclusief turbine, mastconstructie en fundering moeten zijn gecertificeerd door Germanischer Lloyd of een daaraan minstens gelijkwaardig certificeringsbureau:
 - 9.1. binnen 6 maanden na het van kracht worden van deze vergunning moet het certificaat van het definitief basisontwerp aan het bevoegd gezag worden toegezonden.
 - 9.2. Voordat het werk in gebruik wordt genomen moet het certificaat van het definitieve ontwerp specifiek voor elke windmolen, incl. turbine, mastconstructie en fundering aan het bevoegd gezag worden toegezonden.
 10. De elektrische installaties van het werk dienen te voldoen aan de norm NEN 1010 of een gelijkwaardige Europese norm;
 11. De installaties van het hoogspanningsstation dient te voldoen aan de normen NEN 1010 en NEN 1041 of gelijkwaardige Europese normen;
 12. Het werk dient beveiligd te zijn tegen blikseminslag volgens NEN 1014 of een gelijkwaardige Europese norm;
 13. Na realisatie van de bouw dient de vergunninghouder een of meerdere rapporten van een of meer daartoe gekwalificeerde en onafhankelijke bureaus aan het bevoegde gezag te doen toekomen waarin staat dat aan de voorschriften genoemd in dit voorschrift leden 1, en 8 t/m lid 12 is voldaan.

Voorschrift 6. Onderhoud

1. De vergunninghouder overhandigt aan het bevoegd gezag de jaarlijks inspectierapporten van het gepleegde onderhoud;
2. Onderhoud en inspecties dienen te worden uitgevoerd volgens de normen NEN EN 50110, deel 1 en 2, NEN 3140 en NEN 3840 of gelijkwaardige Europese normen;
3. De vergunninghouder overhandigt na realisatie van de bouw één maal per vijf (5) jaar een rapportage aangaande het gepleegde onderhoud afgegeven door een onafhankelijk en daartoe gekwalificeerde instantie;

AMU/

4. Onderhoud en reparatie buiten het Onderhoudsplan om, dienen, tenzij er sprake is van spoedeisende omstandigheden, 1 maand van te voren door de vergunninghouder schriftelijk aan het bevoegde gezag gemeld te worden.
5. Bij (groot) onderhoud waarbij (kraan)schepen nodig zijn geldt het gestelde in lid 4 en 5 van voorschrift 5.

Voorschrift 7. Verlichting, geluidssignalen en markering

1. Na de realisatie van de bouw dient de vergunninghouder een inspectierapport van een daartoe gekwalificeerde instantie aan het bevoegde gezag te doen toekomen waarin staat dat aan het Verlichtingsplan en aan het bepaalde in dit voorschrift is voldaan.
2. De vergunninghouder overhandigt jaarlijks aan het bevoegd gezag de inspectierapporten aangaande het Verlichtingsplan.
3. Tijdens de plaatsing en constructie van het werk moet vanaf het bereiken van een hoogte van 30 meter het hoogste punt worden voorzien van een rood obstakellicht met een intensiteit van 50 candela.
4. Op het dak van elke windturbine zal een rood knipperend obstakellicht worden geplaatst met een minimale lichtsterkte van 50 candela.
5. In tegenstelling tot het Verlichtingsplan mogen de windturbines op de hoekpunten niet worden voorzien van rode obstakellichten tegen de zijkant van de turbinemasten op ca 15 meter boven LAT-zeeniveau.
6. Misthoorns moeten automatisch worden ingeschakeld bij een meteorologische zichtbaarheid van minder dan 2 zeemijlen.
7. Binnen 6 maanden na het van kracht worden van de vergunning dient de vergunninghouder de resultaten van een onderzoek naar de toepasbaarheid van retroreflectief materiaal op de windmolens aan het bevoegd gezag te rapporteren.
8. De in het vorige lid bedoelde rapportage behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze worden opgesteld.
9. De vergunninghouder overhandigt na realisatie van de bouw het bevoegde gezag één maal per vijf (5) jaar een rapport, afgegeven door een onafhankelijk en daartoe gekwalificeerd bureau, waarin staat dat aan de voorschriften genoemd in voorschrift lid 1 t/m 6 en het gestelde in het Verlichtingsplan is voldaan.

Voorschrift 8. Veiligheid

1. In elke windmolen, nabij de regel-/schakelkast moet een sproeischuimblusser, van ten minste 6 kg, aanwezig zijn. en goedgekeurde draagbare brandblustoestellen aanwezig te zijn. Deze moeten, bij het betreden van de windmolen, onbelemmerd bereikt kunnen worden en steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en beschikbaar zijn.
2. Draagbare brandblusmiddelen moeten zijn voorzien van een rijkskeurmerk met rangnummer.
3. Brandblusmiddelen moeten jaarlijks worden gecontroleerd door een instantie die erkend is op basis van de Regeling voor de erkenning van onderhoudsbedrijven kleine blusmiddelen of een ten minste gelijkwaardige instelling. Het onderhoud moet overeenkomstig NEN 2559 of een gelijkwaardige Europese norm geschieden.
4. Na realisatie van de bouw dient de vergunninghouder een rapport van een onafhankelijk en daartoe gekwalificeerd bureau aan het bevoegde gezag te doen toekomen waarin staat dat aan de voorschriften genoemd in dit voorschrift lid 1 t/m lid 3 is en het gestelde in het Veiligheids- en Calamiteitenplan voldaan.
5. De vergunninghouder overhandigt na realisatie van de bouw het bevoegde gezag één maal per vijf (5) jaar een rapportage, afgegeven door een onafhankelijk en daartoe gekwalificeerd bureau, waarin de voorschriften genoemd in voorschrift lid 1 t/m 3 is voldaan.

6. Binnen 6 maanden na het van kracht worden van de vergunning moet de vergunninghouder een Veiligheids- en Gezondheidsplan conform hoofdstuk 2, afdeling 5 van het Arbo-besluit indienen.
7. Het in het vorige lid bedoelde plan behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze worden opgesteld.

Voorschrift 9. Inwerking en buitenwerking stellen van de windturbines

1. Indien een windturbine als gevolg van het in werking treden van een beveiliging buiten bedrijf is gesteld, mag de installatie pas weer in werking worden gesteld, nadat de oorzaak (oorzaken) van het buiten werking stellen is (zijn) opgehouden te bestaan, dan wel doelmatig is (zijn) opgeheven. Het buiten bedrijf stellen van een windturbine dient in het logboek, beschreven in voorschrift 12 te worden geregistreerd, waarbij de oorzaak en de oplossing van de oorzaak moet worden beschreven.
2. Binnen 6 maanden na het van kracht worden van deze vergunning moet de vergunninghouder een schriftelijke procedure indienen die geldt voor het stopzetten en weer opstarten van windmolens. Deze procedure dient minimaal in te gaan op de volgende aspecten:
 - Stopzetten / opstarten tijdens zware storm;
 - Stopzetten / opstarten ten gevolge van technische defecten;
 - Stopzetten / opstarten tijdens grote vogeltrek met verhoogde kans op vogelsterfte;
 - Stopzetten / opstarten ten gevolge van een vordering van de directeur Kustwacht;
 - Stopzetten / opstarten ten gevolge van een vordering van het bevoegd gezag;
3. De in het vorige lid bedoelde procedure behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze worden opgesteld.

Voorschrift 10. Monitorings- en evaluatie programma

1. Binnen een half jaar na het van kracht worden van deze vergunning moet vergunninghouder een schriftelijk voorstel voor een monitorings- en evaluatieprogramma indienen. Dit voorstel moet minimaal de volgende onderwerpen bevatten:
 - **Effecten op vogels:** 1) slachtoffers tengevolge van botsingen (in welke periode van het jaar en onder welke (weers)omstandigheden vallen de meeste vogelslachtoffers); 2) verstoring van leef-/ foerageergebied (hierbij moet ook de verstoring tengevolge van helicopters worden meegenomen); 3) bepalen van barrièrewerking ; (beoogd doel: bepalen van aanvaringskansen en aantallen en soort slachtoffers; inschatten van effecten op het (fourageer)gedrag en de effecten van verstoring leef-/fourageergebied op kustbroedvogels en pleisterende vogels alles ten behoeve van het bepalen van de noodzaak voor mitigerende maatregelen);
 - **Effectiviteit van de rode knipperend topverlichting als mitigerende maatregel voor vogels;**
 - **Effecten op vissen en zeezoogdieren:** effecten in de invloedssfeer van het park tengevolge van onder meer onderwatergeluid en trillingen tijdens de bouw en tijdens operationeel zijn park; (beoogd doel: bepalen intensiteit onderwatergeluid en trillingen tijdens en na bouw en de ernst van de effecten op vissen en zeezoogdieren en het bepalen van de noodzaak voor mitigerende maatregelen);
 - **De zichtbaarheid van het werk vanaf de kust:** in welke periode van het jaar en onder welke (weers)omstandigheden is welk deel van het werk zichtbaar; (beoogd doel: toetsen van de gestelde 15% zichtbaarheid in de praktijk en het bepalen van de noodzaak voor mitigerende maatregelen);
 - **Effecten op bodemfauna en vis:** voorkomen en de dichtheden van bodemdieren ter plaatse, vertaling naar populatieniveau, vaststelling van de ontwikkeling van het

- onderwaterleven op het hardsubstraat van de turbinepalen en de stortstenen (beoogd doel: bepalen of effecten op onderwaterleven acceptabel zijn en verkrijgen van inzicht in het functioneren van het windpark als refugium);
- **De risico's voor de scheepvaart, inclusief radarverstoring en mogelijk gevolgen voor andere gebruiksfuncties:** kijken en registreren van de werkelijke aanvaringen, radarverstoring en het risico; milieueffecten als gevolg van aandrijvingen; (beoogd doel: bepalen van kansen op aanvaringen en inzicht in verstoring van scheeps- en walradar, inzicht krijgen in mogelijke mitigerende maatregelen voor aanvaringsrisico's en radarverstoring);
 - **Effecten m.b.t. morfologie/structuurverandering:** meten van grootschalige effecten tengevolge van fundering, incl. erosiebescherming (beoogd doel: vaststellen of er sprake is van mogelijk ongewenste effecten op de morfologie en het bepalen van de noodzaak van mitigerende maatregelen);
 - **Fasering van het monitorings- en evaluatie programma.**
2. De vergunninghouder dient jaarlijks een schriftelijke rapportage in te dienen waarin, met betrekking tot het in het eerste lid bedoelde monitorings- en evaluatie programma, de voortgang en de op dat moment bekende resultaten gepresenteerd worden. Bij het evalueren van de monitoringsgegevens dienen ook gegevens van andere windprojecten betrokken te worden en beoordeeld te worden op relevantie voor Q7-WP. Ook dienen in deze jaarlijkse rapportages (de toepasbaarheid van) mogelijke mitigerende maatregelen beschreven te worden.
 3. Eindrapportage zal per onderdeel plaatsvinden. Het bevoegd gezag bepaalt op basis van tussenrapportages van ieder onderdeel of voldoende informatie verkregen is om eindrapportage aan te leveren.
 4. Het in het eerste lid bedoelde voorstel en de in het tweede en derde lid bedoelde rapportages behoeven de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dienen in overleg met deze worden opgesteld.
 5. Naar aanleiding van het monitorings- en evaluatie programma kunnen op grond van artikel 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken aanvullende eisen worden gesteld gericht op het mitigeren van de voortkomende effecten.

Voorschrift 11. Mitigerende maatregelen voor vogels

1. Binnen 6 maanden na het onherroepelijk worden van deze vergunning moet vergunninghouder een schriftelijk voorstel indienen voor een onderzoek naar mitigerende maatregelen voor vogels. Dit voorstel moet minimaal de volgende onderwerpen bevatten:
 - Gebruik van geluidsinstallaties;
 - Stopzetten windmolens;
 - Fasering van het onderzoek.
2. De vergunninghouder dient jaarlijks een schriftelijke rapportage in te dienen waarin, met betrekking tot het in het eerste lid bedoelde onderzoek, de voortgang en de op dat moment bekende resultaten gepresenteerd worden
3. Uiterlijk 6 maanden na afronding van het in lid 1 bedoelde onderzoek moet door de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot het in het eerste lid bedoelde onderzoek zijn ingediend.
4. Het in het eerste lid bedoelde voorstel en de in het tweede lid bedoelde eindrapportage behoeven de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dienen in overleg met deze worden opgesteld.
5. Op basis van de resultaten van de in dit voorschrift voorgeschreven onderzoek kunnen op grond van artikel 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken aanvullende eisen aan het werk worden gesteld.

Voorschrift 12. Logboek

1. Er moet een logboek worden bijgehouden, waarin vanaf het van kracht worden van de vergunning tenminste de volgende zaken worden opgenomen:
 - Deze vergunning, alsmede overige relevante (milieu)vergunningen;
 - De resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven keuringen en/of metingen en registraties;
 - De (tussentijdse) resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven onderzoeken;
 - De bevindingen van alle inspecties (milieu, onderhoud veiligheid etc.);
 - Datum, tijdstip en alle van belang zijnde gegevens (zoals tijdstip, tijdsduur, aard, hoeveelheid, oorzaak, plaats en windrichting) van voorgevallen incidenten die van invloed zijn op het milieu, met vermelding van de genomen maatregelen;
 - De registratie van gevaarlijke afvalstoffen over een periode van tenminste 5 jaar; de registratie moet geschieden naar aard en samenstelling; tevens moet de datum van afvoer van de betreffende partij afval, de hoeveelheid en de naam van de transporteur en de erkend afvalverwerker worden geregistreerd.
2. Het logboek moet te allen tijde beschikbaar zijn voor inzage voor het bevoegd gezag.

Voorschrift 13. Verwijdering

1. Binnen een maand na beëindiging van het gebruik, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan het bevoegd gezag en de directeur Kustwacht.
2. Minimaal 1 maand voor de verwijdering van het werk worden in een zgn. kick-off meeting afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de verwijdering.
3. De vergunninghouder dient na beëindiging van het gebruik het Verwijderingsplan gedetailleerd uit te werken en dient deze nadere uitwerking 6 maanden na beëindiging van het gebruik ter goedkeuring voor te leggen aan het bevoegd gezag;
4. De vergunninghouder dient het werk na beëindiging van het gebruik binnen 24 maanden te verwijderen conform het bij deze vergunning behorende Verwijderingsplan en de nadere uitwerking daarvan;
5. Door de vergunninghouder dient binnen 3 maanden na het verwijderen van het werk een onderwateropname te worden verricht om aan te tonen dat de zeebodem redelijkerwijs egaal is en er geen resten op de zeebodem zijn achtergebleven. De gegevens van de onderwateropname dienen door de vergunninghouder ter goedkeuring te worden overhandigd aan het bevoegd gezag;
6. De vergunninghouder stelt zich door middel van een schriftelijke overeenkomst met de Staat garant voor voldoende middelen gedurende de periode waarin het werk wordt gehouden. De bankgarantie eindigt op het tijdstip waarop door middel van de onderwateropname als omschreven in voorschrift 13 lid 5 is aangetoond dat de verwijdering is afgerond en dat de verwijdering van het werk overeenkomstig het Verwijderingsplan en de nadere uitwerking daarvan is voltooid.

Voorschrift 14. Aanwijzing contactpersoon

1. De vergunninghouder is verplicht één of meerdere personen aan te wijzen die in het bijzonder belast is (zijn) met het toezicht op de naleving van het bij dit besluit bepaalde of bevolene. De vergunninghouder deelt binnen 14 dagen nadat dit besluit in werking is getreden het bevoegd gezag mee de naam, het adres en het telefoonnummer van degene(n) die door hem of vanwege hem is (zijn) aangewezen.
2. Wijzigingen van de in lid 1 bedoelde personen dienen onmiddellijk te worden gemeld.

Voorschrift 15. Aanvang van de fase van instandhouden van het werk

De vergunninghouder meldt schriftelijk aan de directeur Kustwacht en het bevoegde gezag zodra het werk gereed is en operationeel wordt. Deze datum is tevens de aanvang van de fase van het instandhouden van het werk.

Voorschrift 16. Handhaving

De vergunninghouder geeft gevolg aan een vordering van het bevoegd gezag tot onmiddellijke stopzetting van windturbines, welke vordering uitsluitend kan worden gedaan in het kader van toezicht en handhaving van deze vergunning.

Voorschrift 17. Wijziging werk door de vergunninghouder

1. Elke wijziging aan het werk dient door de vergunninghouder vooraf aan het bevoegd gezag te worden gemeld; tenzij er sprake is van een geval als omschreven in voorschrift 19 en een voorafgaande melding redelijkerwijs niet van de vergunninghouder verlangd kan worden;
2. De vergunninghouder dient een wijzigingsvergunning aan te vragen in geval van een naar oordeel van het bevoegd gezag wezenlijke wijziging van het werk;
3. Indien het bevoegd gezag niet binnen 2 maanden na datum van de melding als bedoeld in het eerste lid schriftelijk heeft gereageerd, mag de vergunninghouder tot de gemelde wijziging overgaan.

Voorschrift 18. Calamiteiten en andere direct ingrijpen vorderende voorvallen

1. Van calamiteiten, gebreken en andere onvolkomenheden met betrekking tot het werk moet onmiddellijk mededeling worden gedaan aan de Kustwacht en het bevoegd gezag.
2. In de hiervoor genoemde gevallen dient de vergunninghouder alle maatregelen te treffen die zowel in het belang van scheepvaart, visserij en luchtvaart, als in het belang van de instandhouding en de bescherming van het zeegebied noodzakelijk zijn.
3. De vergunninghouder geeft gevolg aan een vordering van de directeur Kustwacht tot onmiddellijke stopzetting van windturbines, welke vordering kan worden gedaan indien stopzetting van windturbines naar redelijk oordeel van de genoemde directeur noodzakelijk is voor de veiligheid op zee. In het geval van stopzetting van windturbines dient de verlichting en geluidssignalering ten behoeve van de veiligheid van scheepvaart en luchtvaart te blijven functioneren.
4. Binnen een half jaar na het van kracht worden van deze vergunning moet vergunninghouder calamiteitenplan indienen bij het bevoegd gezag en de Kustwacht. Het plan moet voldoende gegevens bevatten betreffende de maatregelen, welke zijn of zullen worden genomen ter bestrijding van voorvallen, die ernstig gevaar opleveren voor de veiligheid van de op het werk werkzame personen, van de scheepvaart of van de visserij, danwel voor verontreiniging van de zee, als ter beperking van de gevolgen van zodanige voorvallen.
5. Het calamiteitenplan moet jaarlijks worden herzien, waarbij eventuele wijzigingen schriftelijk moeten worden gemeld aan de het bevoegd gezag en de Kustwacht.
6. De in het vorige lid bedoelde calamiteitenplannen behoeven de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dienen in overleg met deze en de Kustwacht te worden opgesteld.

Voorschrift 19. Historisch belangrijke, archeologische vondsten

1. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden voorwerpen, sporen of overblijfselen worden aangetroffen welke, naar redelijkerwijs kan worden vermoed, van historisch, oudheidkundig of

AMU/

wetenschappelijk belang zijn wordt de vindplaats gemarkeerd en aan de contactambtenaar doorgegeven.

2. Van de vondst wordt onverwijld melding gedaan aan de directeur van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Nederlands Instituut voor Scheeps- en onderwater Archeologie, Oostvaardersdijk 104, 8244 PA LELYSTAD, t.av. drs. Th.J. Maarleveld, tel. 0320-269700 (meldingen kunnen tevens aan het Kustwachtcoördinatiecentrum worden doorgegeven).

Voorschrift 20. Diepteligging en gronddekking kabels

1. De vergunninghouder zorgt ervoor dat de kabels een diepteligging hebben van tenminste 1 meter in de zeebodem, waarbij de natuurlijke gronddekking zoveel als mogelijk in stand zal worden gehouden.
2. Toekomstige ontwikkelingen kunnen plaatselijk een andere diepteligging noodzakelijk maken. De vergunninghouder dient hierover in overleg treden met initiatiefnemers van kruisende kabels en/of leidingen om samen met hen tot redelijke afspraken te komen.
3. Indien nodig wordt de bodem voorafgaand aan de aanleg door baggeren geëgaliseerd.
4. De bij het baggeren en egaliseren van de bodem vrijkomende specie zal in overleg met de contactambtenaar worden verspreid op een door hem aan te wijzen locatie.
5. Na een (eventuele) reparatie wordt de kabel zo spoedig mogelijk weer op de voorgeschreven diepte gebracht.
6. De in lid 1 voorgeschreven gronddekking wordt permanent in stand gehouden en tenminste jaarlijks bepaald en gerapporteerd aan de contactambtenaar

Voorschrift 21. Overdracht vergunning

De vergunninghouder mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag de vergunning niet aan derden overdragen.

Voorschrift 22. Geldigheid vergunning

1. Deze vergunning vervalt indien uiterlijk 31 december 2005 het werk niet in stand wordt gehouden;
2. Vóór het vervallen van de vergunning kan de vergunninghouder een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning indienen bij het bevoegd gezag;
3. Het bevoegd gezag beslist uiterlijk binnen 8 weken na datum van het verzoek tot verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning, danwel tot het intrekken daarvan.
4. Indien de vergunning wordt ingetrokken, dient het gebruik terstond beëindigd te worden en verder conform de voorschriften in voorschrift 13 gehandeld te worden.

DE STAATSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
de hoofdingenieur-directeur,
namens deze,
het hoofd van de afdeling beleidsuitvoering waterbeheer,

drs. H. Kersten

AMU/

Verzendlijst

Directoraat-Generaal Goederenvervoer
Directie Transportveiligheid
Postbus 20904, 2500 EX DEN HAAG

LNV
directie der Visserijen,
Postbus 20401,
2500 EK 's-GRAVENHAGE.

LNV
directie Natuurbeheer
Postbus 20401,
2500 EK 's-GRAVENHAGE.

LNV
Directie Groene Ruimte en Recreatie
t.a.v. F.A. de Haan
Postbus 20401,
2500 EK 's-GRAVENHAGE.

Bouwdienst RWS
Afdeling NIC
T.a.v. dhr. J.T. de Vries
Postbus 20000
3502 LA UTRECHT

De Dienst der Hydrografie,
Badhuisweg 171,
2597 JN 's-GRAVENHAGE.

Ministerie van Economische Zaken,
directie Energieproductie
t.a.v. dr. O. Bitter / drs. Ing. H.W. Boomsma
Postbus 20101, 2500 EC 's-GRAVENHAGE.

Directeur Kustwacht,
t.a.v. hfd. Operationele Dienst
Postbus 303, 1970 AL IJMUIDEN.

Ministerie van VROM
t.a.v. dhr. A. Littel
Postbus 30945
2500 GH DEN HAAG

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid - Arbeidsinspectie
Afdeling AI/CK
t.a.v. dhr. T. Dirksen
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

AMU/

Staatstoezicht op de Mijnen,
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ VOORBURG

Hoofdkantoor van de Waterstaat
t.a.v. ir. J. Keuning
Postbus 20906, 2500 EX DEN HAAG

Centrale Directie Juridische Zaken
T.a.v. mr J. Spier
Postbus 20906, 2500 EX DEN HAAG

Scheepvaartinspectie
Postbus 8634,
3009 AP ROTTERDAM

Inspectie Verkeer en Waterstaat
Divisie-Luchtvaart
t.a.v. S.D. Vermeulen
Postbus 575, 2130 AN HOOFDORP

Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007, 2001 DA HAARLEM

Ministerie van Defensie
t.a.v. mr. J.J. Sybrandi
Postbus 20701, 2500 ES DEN HAAG

Stichting De Noordzee
Drieharingstraat 25,
3511 BH UTRECHT

ANWB
Afdeling Literatuurinformatie
t.a.v. mevr. L. van Kelegom
Postbus 93370
2509 AJ 'S-GRAVENHAGE

Produktschap Vis
Postbus 72
2280 AB RIJSWIJK

Vereniging Natuurmonumenten
t.a.v. ir. H.M. van der Sikke
Postbus 9955, 1243 ZS 's-Graveland

Commissie voor de MER
t.a.v. de heer S.A.A. Morel
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

1104-123a

OPDRACHT TOT PLAATSING VAN ADVERTENTIES

(niet invullen)

opdr.gever	ordernummer(s)
	t/m

Ondergetekende in zijn kwaliteit van

Adres

Gemeente

Tel. nr.

Hoofd van de afdeling Bestuurlijke
Juridische Zaken en Strategie van de
Rijkswaterstaat in de directie Noordzee
Postbus 5807, 2280 HV RIJSWIJK (ZH)
070-3366735 Verkeer en Waterstaat

toestel:

ressorterende onder het ministerie van V&W
verzoekt de Rijksvoorlichtingsdienst te 's-Gravenhage voor zijn
rekening te plaatsen de advertentie(s) volgens bijgaande tekst
in de hieronder vermelde bladen. Indien geen plaatsingsdatum
is opgegeven, dient plaatsing op de kortst mogelijke termijn
te geschieden.

Datum 29 november 2001

De factuur en 1 bewijsnummer
van elk blad dienen te worden gezonden aan:

Handtekening

☒ bovengenoemd adres.

☐ een ander adres, te weten:

Afschrift

OPDRACHT TOT PLAATSING VAN ADVERTENTIES

KORTE INHOUD: Bekendmaking van de ter inzagelegging van een
ontwerp-besluit t.b.v.E-Connection Project B.V. te Bunnik
om vergunning o.g.v. de Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor
de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van
het windmolenpark Q7-WP.

ordernummer(s)	t/m	

Eventuele nadere aanwijzingen betreffende formaat, kosten en plaatsingswijze:

Twee kolommen volgens stijleenheid Rijkswaterstaat

bur. code	opdr. gever	opdr. datum

en waarin de advertentie moet worden opgenomen
(1 regel per blad gebruiken)

plaatsings-
datum

ordernr.

contractnr.

pl. datum

toeslag

de Nederlandse Staatscourant

5-12-2001

Telegraaf

5-12-2001

Cobouw

5-12-2001

DOOR RVD IN TE VULLEN

Aanleg windmolenpark op de Noordzee

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat maakt ingevolge de Algemene Wet Bestuursrecht het volgende bekend.

Op 28 juni 2001 is van E-Connection Project B.V. te Bunnik een aanvraag om vergunning ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op de aanleg, het in stand houden, onderhouden en verwijderen van het windmolenpark Q7-WP. Het windpark Q7-WP zal gelegen zijn op ca. 23 kilometer uit de kust (buiten de territoriale zee op het Nederlands Continentaal Plat). Voor deze activiteit is een milieu-effectrapport opgesteld. Het betreft hier niet het zgn. Near Shore Windpark (NSW), wat gelegen zal zijn op de locatie "Egmond", op minimaal 8 kilometer uit de kust (binnen de territoriale zee).

Termijn van ter inzagelegging

Het ontwerp-besluit en andere ter zake zijnde stukken liggen ter inzage van 6 december 2001 tot en met 7 januari 2002 bij de directie Noordzee van Rijkswaterstaat, Koopmansstraat 1 te Rijswijk (ZH), elke werkdag van 08.00 tot 16.00 uur en elke woensdag- en donderdagavond van 17.00 tot 19.00 uur (na telefonische afspraak).

Tijdens kantooruren kan bij de directie Noordzee desgewenst mondelinge toelichting op de stukken worden verkregen (tel. 070-3366735).

Bedenkingen

Een ieder kan tot en met 7 januari 2002 schriftelijk bedenkingen inbrengen bij de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Noordzee, Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk.

Degene die een bedenking inbrengt kan gelijktijdig en bij aparte brief verzoeken zijn/haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Gedurende de termijn van terinzagelegging kan een ieder desgevraagd in de gelegenheid worden gesteld tot een gedachtenwisseling over het ontwerp-besluit, waarbij ook de aanvrager aanwezig kan zijn. Daarbij kunnen mondeling bedenkingen worden ingebracht.

Den Haag, 29 november 2001.

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,
namens deze,

de hoofdingenieur-directeur van de
Rijkswaterstaat in de directie Noordzee,
namens deze,

het hoofd van de afdeling
beleidsuitvoering Waterbeheer
drs. H. Kersten

